

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

III РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 46

София, сряда, 12 мартъ

1930 г.

51. заседание

Вторникъ, 11 мартъ 1930 година

(Открито отъ председателя А. Ц. Цанковъ въ 16 ч. 55 м.)

Председателъ: (Звъни) Присъствуватъ нужното число народни представители. Обявявамъ заседанието за открито.

(Отъ заседанието отсъствуватъ следните г. г. народни представители: Алиевъ Хафузъ Садъкъ, Анастасовъ Петъръ, Апостоловъ Драгомиръ, Аретовъ Никола, Баралиевъ Христо, Бечевъ Милко, Бешковъ д-ръ Иванъ, Богдановъ Димитъръ, Бомбовъ Иванъ, Бояджиевъ Стефанъ, Буриковъ д-ръ Владимиръ, Бъровъ Димитъръ, Витановъ Добри, Владовъ Никола, Гаговъ Петъръ, Гайдаджиевъ Димитъръ, х. Галибовъ Хюсеинъ, Ганчевъ Йорданъ, Георгиевъ Стойчо, Георгиевъ Страшимиръ, Грънчаровъ Димитъръ, Дамяновъ Георги Марковъ, Данковъ Георги, Димитровъ Владимиръ, Димитровъ Добри, Дрънски Димитъръ, Думановъ д-ръ Никола, Дяковъ д-ръ Цветанъ, Ецовъ Борисъ, Желъзовъ д-ръ Димо, Ивановъ Савчо, Игнатовъ Василъ, Икономовъ Димитъръ, Илиевъ Георги, Илиевъ Христо, Казанаклиевъ Георги, Калчевъ Панайотъ Тинчевъ, Капитановъ Трифонъ, Каранешевъ Димитъръ, Кисурски Славейко, Кожаклиевъ Колю, Кожухаровъ Тодоръ, Кознички Величко, Колевъ Боню, Колевъ Еню, Кръстевъ Гето, Кулишевъ Георги, Личевъ Несторъ, Ловчиновъ Димитъръ, Мановъ Христо, Маноловъ Калоянъ, Мечкарски Тончо, Момчиловъ Миланъ, Мустафовъ Кара-Али, Начевъ Радко, Николовъ д-ръ Борисъ, х. Николовъ Иванъ, Панайотовъ Петъръ, Паневъ Малинъ, Петевъ Вичо, Петровъ Аврамъ Стояновъ, Пешевъ Димитъръ, Поповъ Георги, Поповъ Проданъ, Пъйчевъ Стефанъ, Радоловъ Александъръ, Рясковъ Стефанъ, Семерджиевъ Георги, Симеоновъ Георги, Славовъ Кирилъ, Стайновъ Петко, Стамболиевъ Никола, Стефановъ Димитъръ, Стефановъ Стефанъ, Стояновъ Христо, Тончевъ Желю, Топаловъ Недѣлчо, Узуновъ Ангелъ, Христовъ Иванъ, Цаневъ Александъръ, Шиваровъ Маринъ и Якимовъ Петъръ)

Съобщавамъ на Събранието, че бюрото на Камарата е разрешило отпуски на следните народни представители:

На г. Тодоръ Кожухаровъ — 20 дни;
На г. Вълчо Даскаловъ — 1 день;
На г. Стефанъ Рясковъ — 4 дни;
На г. Петъръ Анастасовъ — 2 дена;
На г. Панайотъ Калчевъ — 2 дена;
На г. Никола Стамболиевъ — 3 дни;
На г. Никола Аретовъ — 1 день;
На г. Гето Кръстевъ — 3 дни;
На г. Боню Колевъ — 2 дена;
На г. Тончо Мечкарски — 3 дни;
На г. Георги Поповъ — 1 день;
На г. Милко Бечевъ — 3 дни и
На г. Кирко Христовъ — 2 дена.

Народниятъ представителъ г. Димитъръ Каранешевъ се е ползувалъ вече съ повече отъ 20 дни отпускъ. Моли да му се разреши още 2 дена отпускъ. Които сж съгласни да му се разреши исканиятъ отпускъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Постѣпило е питане отъ Бѣлослатинския народенъ представителъ г. Петъръ Анастасовъ къмъ г. министра на външните работи и на изповѣданията и г. министра на вътрешните работи и народното здраве, съ което пита, защо

не се прилага заповѣдъ № 289 на Министерството на външните работи отъ бѣлослатинския околийски началникъ.

Това питане ще бѣде съобщено на съответните г. г. министри, за да отговорятъ.

Има думата народниятъ представителъ г. Иванъ Петровъ Недѣлковъ.

И. П. Недѣлковъ (з): (Къмъ министъръ-председателя) Азъ бѣхъ отправилъ още миналия месецъ две питання, г. министре.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: За какво?

И. П. Недѣлковъ (з): За произволи на полицията въ Видинския край — не само преди изборите, но и следъ изборите.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Добре, г. Петровъ.

И. П. Недѣлковъ (з): Има маса оплаквания, че ваши стражари отивамъ тамъ, където иматъ болшинство сдружениятъ земледѣлци, и имъ съставятъ актове, че не сж почистили дворовете си. И азъ питамъ, какво ще стане съ тия хора, когато ще излѣзатъ постановления за глобяването имъ съ по 2.000 л. и ще взематъ да ги обжалватъ?

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Добре, ще се направи справка и ще Ви отговоря.

Г. председателю! Моля точка трета отъ дневния редъ да се разгледа най-напредъ.

Председателъ: Г. министъръ-председателъ предлага да се разгледа на първо мѣсто точка трета отъ дневния редъ.

Които приематъ това предложение, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Д. Даскаловъ (з. в): Г. председателю! Сжщо и азъ бѣхъ отправилъ едно питане къмъ г. министра на вътрешните работи за нанесенъ побой отъ варненския окръженъ управителъ заедно съ провадийския градски кметъ на кмста на с. Хасърджикъ. Азъ не зная защо не ми се отговаря на това питане.

Председателъ: Искането Ви става безпредметно, защото гласувахме да пристѣпимъ къмъ точка трета отъ дневния редъ. Азъ ще имамъ предъ видъ Вашето искане, г. Даскаловъ.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Г. Даскаловъ! Като се поразговоримъ ще видите, че нѣма защо да настоявате на това питане. Въпросътъ съвсемъ не е така.

Председателъ: Пристѣпваме къмъ точка трета отъ дневния редъ — одобряване предложението за отстъпване даромъ на комитета на дома „Наше огнище“ въ София държавното здание на ул. „Отецъ Паисий“ № 91.

Моля г. секретаря да го прочете.

Замѣстникъ-секретарь Т. Кънчевъ (д. сг): Г. г. народни представители! Въ едно отъ последнитѣ заседания на Народното събрание бѣше решено, щото предложението, което бѣше внесено тукъ, да бѣде изпратено за разглеждане отъ двѣтѣ комисии: по Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти и по Министерството на вътрешнитѣ работи. Тия две комисии се събраха и, следъ като изучиха въпроса за отстъпване въпросното здание на комитета на дома „Наше огнище“, дадохме следната редакция на това предложение: (Чете)

„ПРЕДЛОЖЕНИЕ“

за отстъпване на Министерството на вътрешнитѣ работи и народното здраве, отдѣление за социални грижи, държавното здание, находяще се на ул. „Отецъ Паисий“ № 91 въ София.

Отстъпва се на Министерството на вътрешнитѣ работи и народното здраве — отдѣление за социални грижи — собствеността на държавното здание, находяще се въ София, ул. „Отецъ Паисий“ № 91, при съседни: Василь Осимитовъ, Мито Пеневъ, Шуле Зилберманъ и улица, при застроена площъ 457 кв. м. и незастроена 157 кв. м. едното крило и 101-01 кв. м. застроена и 514-99 кв. м. незастроена отъ другото крило, записано въ книгитѣ на държавнитѣ имоти на стр. 36, пореденъ № 615, нотариаленъ актъ № 27 отъ 1920 г. Същото здание се дава за безплатно използване на комитета за уреждане домъ „Наше огнище“ за юноши работници и домъ „Спасете децата“ за изоставени деца, докато този комитетъ съществува. Комитетътъ не може да използва горния имотъ за други цели, освенъ за тѣзи, посочени въ устава му, утвърденъ отъ министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве. При ликвидация на комитета „Наше огнище“, имотътъ се предава на Министерството на вътрешнитѣ работи и народното здраве — отдѣление социални грижи — съ всички негови приспособления и подобрения, за използване за благотворителни цели.

Вамъ е известно, че въпросниятъ комитетъ „Наше огнище“ си е поставилъ за задача да даде подслонъ на работници, било сираци отъ войната, било не отъ войната, които дохождатъ тукъ да търсятъ работа. Като намѣрятъ тукъ работа, въ това здание тѣ ще иматъ квартира, ще иматъ медицинска служба, ще иматъ въобще всичкитѣ възможни улеснения, за да прекаратъ единъ по-носенъ животъ; ще иматъ вечеря, а въ празнични дни и обѣдъ. Една благородна социална грижа, която, безспорно, ще намѣри пълното ваше насърчение.

Редакцията, която се дава сега на това предложение, като осигурява собствеността на въпросното здание на Министерството на вътрешнитѣ работи, дава възможностъ на въпросния комитетъ, докато той съществува, да използва за целитѣ, указани въ неговия уставъ, въпросното здание.

Председателъ: Има думата народниятъ представителъ г. Иванъ п. Янчевъ.

И. п. Янчевъ (з. в): Г. г. народни представители! По принципъ нѣмамъ нищо противъ това предложение. Обаче азъ смѣтамъ, че правителството би трѣбвало да се занимае съ единъ много голѣмъ въпросъ — съ въпроса за безработицата. Тоя въпросъ ще трѣбва да се сложи на разглеждане тукъ, въ Народното събрание, и да се подири начинъ за подпомагане безработнитѣ, които сѣ съ десетки хиляди въ цѣла България. Ползувамъ се отъ случая да обърна вниманието на правителството да сложи на разглеждане този въпросъ, за да подири Народното събрание срдства и начини за подпомагане на безработнитѣ, защото властта, правителството може да влѣзе въ конфликтъ съ хора, които буквално гладуватъ. Ето, вестницитѣ изнасятъ всѣки денъ, че хора умиратъ вече отъ гладъ. Днесъ азъ имахъ следната случка. Отивамъ на една трамвайна спирка и забелязахъ единъ 15—16 годишенъ работникъ да чете нѣкакво бѣло афишче. Погледнахъ какво е и забелязахъ само това, че се отнася за нѣкакво събрание. Заинтересувахъ се повече, какво пише въ това афишче, но работникътъ се побоя, че може би съмъ човѣкъ на властта, сви листчето, тури го въ устата си и го нагълта. Това показва, че безработнитѣ сѣ наплашени. (Нѣкои отъ сговориститѣ се смѣятъ) Не се смѣйте, защото нѣма нищо смѣшно въ това, че единъ работникъ нагълта една книжка отъ страхъ.

М. Мотевъ (д. сг): 16-годишенъ работникъ не може да работи по трамваитѣ.

И. п. Янчевъ (з. в): За да дойде единъ работникъ до положението да гълта афишитѣ, това показва, че полицията на г. Ляпчава го е наплашила.

К. Николовъ (д. сг): Съ г. Калайджиевъ си поговорете по тоя въпросъ.

И. п. Янчевъ (з. в): Азъ видѣхъ, че въ този афишъ нѣмаше нищо конспиративно, че въ него чисто и просто се говори за свикването на нѣкакво събрание на безработни. Но безработнитѣ сѣ наплашени отъ полицията на г. Ляпчава и затова тоя работникъ нагълта едно афишче, съвършено невинно. Това показва, повтарямъ, че работницитѣ сѣ много изплашени, даже когато трѣбва да говорятъ за своя поминѣкъ.

Азъ смѣтамъ, че въпросътъ за безработицата заслужава да се постави на разглеждане тукъ. Моля г. министъръ-председателъ да ми каже, какви мѣрки мисли правителството да вземе за подпомагане безработнитѣ, които сѣ десетки хиляди въ цѣла България?

Председателъ: Г. Янчевъ! Този въпросъ нѣма нищо общо съ разглежданото предложение.

Има думата г. министъръ-председателъ.

Министъръ-председателъ А. Ляпчава: Г. г. народни представители! Г. Янчевъ намѣри случай да поприказва. Нѣма какво да му отговарямъ сега.

Предложението, което предстои да бѣде одобрено отъ васъ, се отнася до следното. Има едно държавно здание на ул. „Отецъ Паисий“, което е подъ грижитѣ на отдѣлението за държавнитѣ имоти при Министерството на земледѣлието. Явява се сега една социална нужда, която може да бѣде задоволена въ две направления. На първо мѣсто има деца до 14-годишна възраст — 5-годишни, 7-годишни, 8-годишни, 10-годишни, които се загубватъ — деца било отъ столицата, било отъ провинцията. Детинскитѣ умъ често пакти ни поразява съ своитѣ изобретателности на скитничество. Азъ се заинтересовахъ и прелистихъ дневника на тоя домъ „Спасете децата“ и бихъ препорѣчалъ на всички господа, които се занимаватъ съ литература, да го прелистятъ. Въ него има поразителни нѣща. Е добре, тия деца, докато се намѣрятъ родителитѣ имъ, трѣбва нѣкъде да бѣдатъ подслонени. И понеже въ грижитѣ на Съюза за закрила на децата влиза и подпомагането на такива скитници деца, той е създакъ единъ домъ съ тая благотворителна целъ, помощи за който се събиратъ оттукъ-оттамъ. Скитащитѣ деца се прибиратъ тамъ, окъпватъ ги, преобличатъ ги, хранятъ ги, стоятъ 2-3-5 дена, докато се намѣри тѣхниятъ произходъ и се връщатъ на родителитѣ имъ. Едната частъ отъ зданието, за което става дума, е посветено на този домъ, а въ другата се открива едно учреждение за по-възрастнитѣ деца, за юношитѣ отъ 14 до 18-годишна възраст, които сѣ чираци, които сѣ на работа, които се учатъ, само за тѣзи, които отиватъ да работятъ и нѣма кжде да се подслонятъ. За да се улесни тѣхниятъ животъ и да се даде единъ добъръ примѣръ, какъ да се учредяватъ за въ бѣдеще по всевъзможни инициативи такива заведения, подкрепени пакъ отъ частна помощъ, улеснява се издръжката на едно такова учреждение, въ което се даватъ всички удобства за живѣне тамъ. Така, дава се на децата сутринъ закуска, въ празниченъ день имъ се дава и обѣдъ, и въ всѣки дѣлниченъ день, когато сѣ връщатъ отъ работа, имъ се дава вечеря. Децата сѣ подъ известенъ надзоръ. Родителитѣ имъ или ония, които сѣ ги изпратили, какъвто е случаятъ съ тия отъ Министерството на войната, могатъ да иматъ гаранцията, че тѣзи деца, като си гледатъ работата въ работилницитѣ, все ще има кжде да се подслонятъ и то при сравнително много ниска цена, 20 л., която обикновено се дава отъ учреждениято, което ги изпраща, подпомогнато отъ благотворителния фондъ.

За да се постигнатъ тия две цели и да се използва частната помощъ, отстъпва се тоза здание за правоупотребление на тѣзи учреждения, докато тѣ преследватъ тази целъ. Тѣзи учреждения се управляватъ, споредъ устава имъ, отъ единъ комитетъ, начело съ софийския кметъ, полицейския комендантъ и други и зданието се счита, че принадлежи на Министерството на вътрешнитѣ работи, защото службата „Спасете децата“ е свързана съ полицейското коменданство. Тѣзи деца, за които става дума, се прибиратъ отъ улицата отъ полицията и полицейското коменданство, като нѣма помѣщения, пращи ги въ участъка. А вие се същите какъ могатъ да бѣдатъ третиранитѣ въ участъка, тогава когато въ случая тѣ ще се пращатъ въ едно учреждение, кждето има сестра-милосердна и т. н. и, следователно, по-прилично ще се отнасятъ съ тѣхъ.

* За текста на първоначално внесеното предложение, вж. прил. Т. 1, № 60.

Това е предложението, което предстои да одобрите — първо, да се превърли собствеността на имота от отделението за държавни имоти върху отделението за социални грижи при Министерството на вътрешните работи, и второ, да се даде от Министерството на вътрешните работи, по одобрен устав от същото министерство, ползуването от това помещение на тоя комитет с тези цели, докогато преследва същите цели. Иначе, зданието се връща изцяло на отделението за социални грижи, за да продължава то да го използва за благотворителни цели.

Това е предложението, което моля да одобрите.

И. п. Янчевъ (з. в): Г. министре! Азъ бихъ искалъ да зная какво се прави от правителството за безработните въобще. Въпросът за безработицата е единъ сериозенъ въпросъ и азъ много сериозно го повдигамъ.

Министър-председател А. Ляпчевъ: Г. Янчевъ! Онзи день ние имаме тукъ интерпелация по стопанската криза и ако Вие тогава не сте разбрали тоя въпросъ, нѣма да го разберете и не знамъ кога ще го разберете.

И. п. Янчевъ (з. в): Вие получихте онзи день болшинство и се успокоихте. Безработица за Васъ нѣма.

Председателъ: Които одобряватъ предложението за отстъпване на Министерството на вътрешните работи и народното здраве, отделение за социални грижи, държавното здание, находяще се на ул. „Пансий“ № 91, в София, моля, да вдигнатъ ръка. Болшинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 46)

Пристапваме къмъ първа точка отъ дневния редъ: първо четене законопроекта за извънбюджетенъ (свръхсметенъ) кредитъ по бюджета за 1929/1930 финансова година — продължение разискванията.

Има думата народниятъ представителъ г. Христо Калайджиевъ.

Х. Калайджиевъ (раб): По извънредния бюджетъ имамъ да направя нѣкои бележки. Първо, азъ отхвърлямъ по принципъ извънредните бюджети. Тѣ сж станали практика въ сговористкото управление и всѣка година се занимава Народното събрание съ тѣхъ. Това е една лоша практика, защото съ нея се замъглява нагледността, прозрачността на бюджета и се прикрива истинскиятъ бюджетъ.

Въ този законопроектъ за свръхсметенъ кредитъ, който ни представлява г. министърътъ на финансите, абсолютно сж занемарени народните нужди. Изискватъ се суми за черкви, за театри, за командировки, за пътни и дневни — работи, които нищо не допринасятъ за голѣмий натезали болки на народа въ този моментъ. А една отъ тѣзи голѣми болки на народа е безработицата. Въпросътъ за безработицата, който повдигна г. п. Янчевъ, е единъ голѣмъ въпросъ, който вълнува грамадни маси и който обезателно трѣбва да заинтересува както Народното събрание, така и г. министърътъ, когато прави своите финансови сметки.

Безработните тѣнатъ въ ужасна мизерия, тѣ се самоубиватъ. Ние днесъ четохме въ ежедневната преса ужасната новина за смъртта на едно семейство въ сръдната на столицата. Безработните негодуватъ, тѣ се борятъ, тѣ искатъ поминъкъ, работа или хлѣбъ. Правителството на това отговаря съ преследвания, съ побоища въ участъците, съ разгонвания на тѣхните събрания, съ стрелба, както бѣше въ Бургазъ, съ камшици, както бѣше въ Русе. Утре е деньтъ, когато безработните въ България ще искатъ да протестираатъ и да предявятъ своите искания, а полицията открито заявява предварително, че ще падне бой.

Н. Кемилевъ (д. сг): Щомъ излѣзешъ на улицата, като комунистъ, голѣмъ бой ще има.

Х. Калайджиевъ (раб): Въ отговоръ на тѣзи вопли на безработните, които сж увеличени на повече отъ 100 хиляди души, правителството на Демократическия сговоръ не може да отговори съ друго, освенъ съ камшици, съ стрелба и съ арести въ участъците.

С. Савовъ (д. сг): Държавата дава 1½ милиарда за запазване на реда.

Х. Калайджиевъ (раб): Очевидно, това е една противонародна политика, която възбужда негодуванието на народа. На този въпросъ трѣбва да се обърне внимание. Мене никакъ не ме учудва, че вие не обърщате внимание, защото вие сте далечъ отъ болките на тоя народъ.

Като отхвърлямъ законопроекта за свръхсметенъ кредитъ на г. министъра, предлагамъ вмѣсто него да се обърне внимание на исканията на безработните, чието главно искане е пълната имъ издрѣжка отъ държавата.

А. Пиронковъ (д. сг): Какъ ще стане тази работа въ бюджетопроекта?

Х. Калайджиевъ (раб): Това е необходимо да стане, още повече, че гладътъ на безработните несъмнено се отразява твърде зле и върху стопанската криза.

С. Савовъ (д. сг): Кой ще плаща тази работа? Ти ли ще я плащашъ?

Х. Калайджиевъ (раб): Това се прави навсѣкжде. На първо време, вмѣсто настоящия извънреденъ бюджетъ, азъ предлагамъ да се дадатъ 200 милиона лева, като първа помощъ на безработните.

С. Димитровъ (д. сг): Най-напредъ ти и твоите другари отдѣляте отъ вашите дневни и ги давате на безработните.

Председателъ: Има думата народниятъ представителъ г. Славчо Дръновски.

С. Дръновски (з): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Вземамъ думата, за да сподѣля съ васъ нѣкои мисли, които буди въ мене разглеждането на законопроекта за свръхсметния кредитъ. Нѣма съмнение, че исканите кредити сж въ рамките на бюджета за 1929/1930 г., защото, както е казано и въ самия законопроектъ, тѣзи суми се взематъ отъ излишъците, отъ спестяванията, направени по разните параграфи на бюджета за 1929/1930 г. и евентуално отъ приходите, които биха постѣпили по дадени параграфи въ повече, отколкото сж предвидени въ самия бюджетъ. Обаче трѣбва веднага да забележа, какво тъкмо това обстоятелство, че се внася законопроектъ за свръхсметенъ кредитъ за доизразходване на излишъците по разни параграфи, показва, че ние при съставянето на бюджета за финансовата 1929/1930 г. — а така е било и по-рано — не сме имали достатъчно време, бюджетарната комисия не е имала достатъчно време, не е имала физическа възможностъ да надникне въ всѣка една гѣнка на бюджета на държавата и по този начинъ да може да прецени всѣки единъ разходъ отъ гледна точка на неговата необходимостъ, неговите размѣри и т. н., да прецени всѣка една нужда и да предвиди ония суми, които сж необходими. Вие виждате, че по нѣкои параграфи ние сме предвидили суми, които днесъ се явяватъ излишни, а по други параграфи се явява недостигъ и по този начинъ се явява нуждата отъ единъ такъвъ законопроектъ, какъвто сега разглеждаме.

И тази година, г. г. народни представители, ще бждемъ изправени предъ същото положение. Ето сега е вече половина на м. мартъ и вмѣсто да сме почнали съ разглеждането на бюджета за 1930/1931 финансова година, ние разглеждаме законопроекта за свръхсметенъ кредитъ и навѣрно и тая година ще бждемъ изправени пакъ предъ тия обстоятелства, да нѣмаме достатъчно време, за да можемъ да разглеждаме въ подробности бюджета на държавата за 1930/1931 финансова година. Може би сега ще стане нужда да се гласуватъ дванадесетинки, и същите грѣшки, които днесъ виждаме въ бюджета на държавата, пакъ ще се повторятъ.

Другаде, г. г. народни представители, както е, напр., случаятъ съ Франция, се създаватъ специални министерства за бюджета. Вие виждате отъ какво голѣмо значение е бюджетътъ за една държава и какво голѣмо значение му се отдава. И азъ казвамъ: ако ние имаме достатъчно време, ако бюджетътъ на държавата се внесѣше презъ м. октомврий, въ началото на редовната сесия, ако на бюджетарната комисия се дадѣше повече време, 4—5 дори и 6 месеца, а не както сега, само месецъ и половина-два, за да може обстойно да се занимае съ бюджета на държавата, азъ съмъ убеденъ, че тя ще бжде въ състояние да направи икономии, защото има кѣде да се направятъ тия икономии. Но друго нѣщо, което е много по-важно, е това, че бюджетарната комисия, разглеждайки въ подробности бюджета на държавата, ще може да прецени всѣки единъ кредитъ, да го постави на неговото мѣсто, да го предвиди въ необходимите му размѣри и по този начинъ да може да улесни и вървежа на държавната машина.

Г. г. народни представители! Положението на страната днесъ, както имаме случая и по-рано, а и за въ бждеще пакъ при удобенъ случай ще се дообяснимъ, е много тежко. Стопанска и парична криза тежи надъ цѣлата страна. Напо-

следък виждате какъ стремглаво, какъ бързо спадат ценитъ на замледѣлскитъ произведения. Днесъ пшеницата струва 5-80 л., а като пресмѣтнете чуждитъ примѣси, цената ѝ ще дойде подъ 5 л., къмъ 4-80 и 4-50 може би; цената на царевичата е къмъ 2-50 л., дори и по-долу; цената на яйцата, на които, както знаете, споредъ нѣкои, досега се крепѣше бюджетътъ на държавата, stabilitetътъ на нашия левъ, бързо спада. Днесъ яйцата въ селата се купуватъ три за 2 л., значи около 0-70 л. парчето.

Населението, г. г. народни представители, е обедняло. Надникнете въ която щете селска къща, въ което щете домакинство и вие ще видите, че тамъ владѣе мизерия. Отъ друга страна постѣпленията въ държавното съкровище сѫ много слаби. Азъ имахъ случая да се срещна съ нѣкои държавни бирници въ провинцията, които ми казаха, че постѣпленията въ държавната каса бързо намаляватъ. И, казвамъ, ако не се взематъ мѣрки, ако не се направи онова, което може въ най-кратко време да бѣде сторено отъ тукъ (Сочи министерската маса), азъ съмъ убеденъ, че ще дойде моментъ, и то много скоро, когато държавата, може би, не ще бѣде въ състояние вече да посрещне и най-необходимитъ си нужди.

Какъвъ е изходътъ отъ това положение? Нѣма съмнение, че на първо мѣсто ще трѣбва да се направи всичко, за да можемъ да съкратимъ размѣритъ на държавния бюджетъ, следъ което ще трѣбва да дойде и намаляването на нѣкои отъ данъцитъ. Най-важното е, че трѣбва да се проникнемъ отъ мисълта да правимъ икономии по всички направления.

Въ този редъ на мисли, г. г. народни представители, азъ смѣтамъ, че е време да се премахнатъ различнитъ фондове, каквито сега съществуватъ по различнѣ министерства, на които се дължи събирането на десетки и стотици милиона лева пакъ отъ населението, извънъ редовнитъ данъци. Фондътъ „Съдебни марки“, фондътъ „Направа на санаториуми“, и не знамъ още какви други, време е да се премахнатъ, защото тѣ сѫ свърхъ данъци, тѣ сѫ данъци свърхъ ония тежки данъци, които и безъ това тежатъ на нашето селско и градско население.

Ще трѣбва да се премине и къмъ съкращението на чиновническия кадъръ. Г. г. народни представители! Азъ смѣтамъ, че независимо отъ това задължение, което сме поели съ протокола за стабилизационния заемъ, че трѣбва да направимъ едно съкращение на 10.000 чиновници, положението, въ което се намира днесъ нашата страна, ни налага частъ по-скоро да пристѣпимъ къмъ съкращаването на чиновническия кадъръ и то не въ размѣръ на 10.000 души, а въ много по-голямъ размѣръ, за да можемъ по този начинъ да направимъ едно съществено намаляние на разходите въ нашия бюджетъ. Азъ смѣтамъ, че ние ще трѣбва да прибѣгнемъ до закриването на цѣли учреждения, на цѣли отдѣлни служби. Така, напр., тукъ му е мѣстото да спомена за института на постояннитъ комисии. Г. г. народни представители! Може би навремето си постояннитъ комисии да сѫ играли известна роля, особено при прокарването на известни стопански мѣроприятия въ отдѣлнитъ окръзи, но днесъ, когато държавата си има своитъ органи — своитъ земледѣлски катедри, своитъ окръжни инженери, своитъ окръжни лѣкари, болници и т. н. — азъ смѣтамъ, че тия институти вече нѣматъ онова значение за страната, и при тая тежка криза, която преживяваме, ще трѣбва да ги съкратимъ. Ако е въпросъ да запазимъ окръжнитъ съвети, като едно съвѣщателно тѣло, това бихме могли да го направимъ, като оставимъ тия съвети да съществуватъ и занаяпредъ, да се събиратъ всѣка година, за да могатъ да обсъждатъ ония мѣроприятия, които трѣбва да се прокаратъ въ даденъ окръгъ и които мѣроприятия държавата трѣбва да ги има предъ видъ, за да може да внесе единство въ своята стопанска, финансова, или друга политика. А за окръжнитъ постоянни комисии, г. г. народни представители, не се харчи малко. Тѣ иматъ единъ бюджетъ, който надминава 1/2 милиардъ лева.

По-нататкъ, ние ще трѣбва да оправимъ строежитъ. Тукъ въ течение на нѣколко години, когато се викаше, че има жилищна криза, впрочемъ това до известна степенъ се преувеличаваше, почнаха се усиленѣ строежи. Строй държавата, строятъ отдѣлни лица, строятъ кооперациитъ, строятъ банцитъ. Вие знаете, че Земледѣлската банка строи свои здания въ разни градове. Централната кооперативна банка, която бѣше останала безъ средства въ каситъ си, когато получи 100-тъ милиона лева отъ държавата, които последната трѣбваше да ѝ внесе, почна голѣми надстройки, покупка на сѣседни мѣста и нови постройки.

Министъръ В. Молловъ: Недейте го прекалява.

С. Дръновски (з): Азъ смѣтамъ, г. г. народни представители, че и върху тия автономни учреждения, каквато е Централната кооперативна банка, трѣбва да има едно око, което да бди и да не ѝ позволява такива разходи, още повече, че тя може да помине въ съществуващото здание, а тия разходи да бѣдатъ употребени на друго мѣсто съ по-голяма полза.

Г. г. народни представители! Когато говоря за строежитъ, трѣбва да спомена и друго нѣщо. Ние дадохме 200.000.000 л. на така нареченитъ домостроителни кооперации. И куриозното въ случая се състои не толкова въ това, че сѫ дадени пари да се строятъ сгради, колкото въ това, че тия, които сѫ взели пари да строятъ, до денъ днешенъ не сѫ внесли нито стотинка погашение. Напротивъ, ние сме свидетели, че подаватъ жалби до министерството и до разни учреждения за намаляние или опрощаване на лихвитъ, а утре може би ще бѣдемъ свидетели да искатъ и опрощаване на даденитъ имъ суми. Азъ смѣтамъ, че въ това отношение Министерството на финанситъ ще трѣбва да даде да се разбере, че то не само нѣма да намалява или опрощава лихвитъ, но че то ще си постѣпи по надлежния редъ съ всѣки едно, който навреме не погасява своитъ задължения и който не изпълнява поетитъ ангажменти при получаването на тия суми. Азъ смѣтамъ, че днешниятъ моментъ е най-много удобенъ за вслушването въ жалбитъ на тия, които искатъ намаляние на лихвитъ или опрощаването имъ и между които, може би, има много, които викатъ „България надъ всичко“.

Сега ще мина по-конкретно върху нѣкои отъ членоветъ на законопроекта. На първо мѣсто по чл. 12. Азъ смѣтамъ, г. г. народни представители, че по тоя членъ г. министърътъ на финанситъ трѣбваше още навремето да ни даде обяснения, за да не се прави критика.

Министъръ В. Молловъ: Не само че сѫ дадени обяснения, но въпросътъ е миналъ презъ Народното събрание.

С. Дръновски (з): Ако бѣха дадени обяснения, нѣмаше нужда да говоримъ.

Министъръ В. Молловъ: Азъ ви казвамъ, че това е минало презъ Народното събрание и напечатването му е погрѣшно.

С. Дръновски (з): Чл. 5 — по въпроса за пенситъ. Г. г. народни представители! Не съмъ азъ отъ ония, които ще поддържатъ, че държавата трѣбва да остави на улицата своитъ пенсионери и да не ги подпомогне, но азъ смѣтамъ, че това трѣбва да има известни граници. За пенсионния фондъ въ редовния бюджетъ бѣхме предвидѣли 150.000.000 л., а сега се разрешава да се отпустнатъ 100.000.000 л. за финансовата 1927/1928 г., плюсъ при това се предвиждатъ да се дадатъ още 130.000.000 л. Г. министре! Азъ смѣтамъ, че въпросътъ не е само до размѣра на тия кредити, които се даватъ за пенсионния фондъ. Въпросътъ е и за начина, по който се постѣпва. Най-после държавата, ако трѣбва да дава, нека дава, но нека се опредѣли, да се знае какво може да даде, а не да предвижда 150 милиона лева, а следъ това съ свърхсмѣтенъ кредитъ да предвижда 200, 300 или повече милиона лева. И друго — азъ смѣтамъ, че крайно време е да се уреди по законодателенъ редъ този въпросъ. Г. министърътъ на финанситъ бѣше обещалъ да внесе законопроектъ за стабилизиранието на пенсионния фондъ; процентътъ на удържкитъ ли ще увеличава, предѣлнитъ размѣръ на пенситъ ли ще намалява, други ли срѣдства ще се търсятъ, но време е да се внесе законопроектъ, за да може да се стабилизира пенсионниятъ фондъ. И най-после, ако временно държавата ще трѣбва да дава нѣщо, трѣбва да знаемъ, какво трѣбва да дава, но да бѣдемъ утѣрени, че следъ тази дата вече пенсионниятъ фондъ е затвърденъ вече, заздравенъ и да бѣдемъ спокойни, че утре пенсионеритъ нѣма да хлопатъ по капитъ на държавата, да ѝ безпокоятъ.

Чл. 16. Нѣмаше да говоря по него, ако не бѣхъ получилъ едно изложение, което е отправено до всички г. г. народни представители, отъ бивши и настоящи служители по Министерството на финанситъ, не получили допълнително процентно възнаграждение. Отъ това изложение, г. г. народни представители, сте видѣли, че въ 1923 г. е образуванъ фондъ, отъ приходитъ на който се дава добавъчно на служащитъ и чиновницитъ по ведомството на Финансовото министерство. Обаче съ една наредба впоследствие, ако се не лъжа отъ 1924 г., министърътъ на финанситъ нарежда кои отъ неговитъ чиновници и подведомствени служащи могатъ да получаватъ отъ този фондъ и кои не и въ какви размѣри. Една частъ отъ тия чиновници и служащи сѫ били лишени отъ това право и сѫщитъ сѫ потърсили своето право предъ

сждилищата. И Върховният административен съд съ решение № 271 от 13 октомври 1927 г. и намбрил, че „не-правилно сж тѣ лишени отъ получаване на допълнително процентно възнаграждение, тъй като по силата на чл. 45 отъ закона за бюджета, отчетността и предприятията тѣ сж финансови органи и иматъ право на допълнително възнаграждение, което получаватъ служителитѣ по това ведомство“. Министерството следъ това решение признава това право, обаче отъ датата на решението. Недоволни отъ това, тѣ повдигатъ въпросъ предъ Върховния касационенъ съдъ и той съ решение № 898, отъ 12 декември 1929 г., дава тълкувание на т. 12 отъ указъ № 79, отъ 3 декември 1923 г., въ смисълъ: (Чете) „Министерството на финанситѣ не може съ наредбата си да предвижда възнаграждение отъ фонда за подобрене заплатитѣ на служителитѣ по Финансовото министерство само за нѣкои отъ служителитѣ и други да лишава, защото тогава би се отишло противъ целта на закона, която е да се създаде фондъ за обща полза, а не само за тѣзи, които по благоволение министърътъ посочва“.

Това, което съ наредбата не е могло да се направи, понеже съ две решения на сждилищата се е намбрила за неправомѣрна, днесъ съ чл. 16 отъ законопроекта за свръх-сѣтния кредитъ г. министърътъ на финанситѣ иска да го узакони — да има правото той единственъ да бжде компетентния и да издава наредби, съ които да опредѣля, кои отъ служителитѣ и органи на Министерството на финанситѣ иматъ право да получаватъ възнаграждение и кои нѣматъ това право, както и да опредѣля размѣритѣ на сѣщото възнаграждение и отъ кога следва то да се получава.

Г. г. народни представители! Азъ смѣтамъ, че следъ тии решения на нашитѣ сждилища чл. 16 нѣма мѣсто въ настоящия законопроектъ. Най-после, може би по-рано така е разбирано, така е практикувано, но следъ решенията на нашитѣ сждилища, на които трѣбва да се подчиняваме, не трѣбва сега да търсимъ начинъ да ги заобиколимъ и съ специаленъ законъ да отмиѣваме решенията на нашитѣ сждилища. Моето мнение е, че въпросътъ трѣбва да се разреши съ огледъ решението на Върховния административенъ съдъ и на Върховния касационенъ съдъ, за да могатъ всички, които служатъ по ведомството на Министерството на финанситѣ, да се ползватъ отъ фонда.

Ще се спра и на нѣкои параграфи отъ подробната таблица. По Министерството на народното просвѣщение, § 114, се предвижда за издигане паметникъ на върха „Св. Никола“ за възраждането и освобождението на България — 1.000.000 л. Г. г. народни представители! Азъ смѣтамъ, че нѣма човѣкъ между васъ, който би се опълчилъ противъ този паметникъ, обаче смѣтамъ, че най-малко днешниятъ моментъ е удобенъ да харчимъ милионъ за тази целъ. Чакали сме толкова години, може да чакаме още нѣколко.

По сѣщото министерство, § 101, се предвижда субсидия за Народния театръ — 8.000.000 л. Г. г. народни представители! Въ редовния бюджетъ, ако не се лѣжа, сж предвидени 8.000.000 л. Предвиждатъ се сега и въ свръхсѣтния кредитъ още 8.000.000 л. субсидия на Народния театръ.

Министъръ В. Молловъ: Нѣмамъ нищо противъ да бжде затворенъ!

С. Дрѣновски (з): Предвиждатъ се нови 8.000.000 л. за субсидия на Народния театръ, обаче ние имаме I Софийска мъжка гимназия, която е прѣсната въ четири училища съвършено негодни за такива и споредъ мнението на лѣкаритѣ хигиеничнитѣ условия въ тѣхъ сж били 8 пѣти по-тежки отъ най-тежитѣ условия въ други наши училища. За доизкарването на I Софийска мъжка гимназия — на която зданието навремето се отне за медицински факултетъ — по този законопроектъ се предвиждатъ само 2 милиона лева, а трѣбватъ, може би, 10—15 милиона лева. Азъ мисля, г. г. народни представители, че ние, ако не можемъ да махнемъ цѣлата субсидия отъ 8 милиона лева, бихме могли поне да я намалимъ и онова, което намалимъ — 2—3—4 милиона лева — да го дадемъ за доизкарване зданието на I Софийска мъжка гимназия. Това е по-необходимо, отколкото Народниятъ театръ. Най-после никой не е противъ него. И той си има своитѣ задачи, своето значение. Но, г. г. народни представители, когато бивши директори на тоя Народенъ театръ, излѣзли вънъ отъ него, основаватъ нови театри, които отиватъ добре, азъ ви питамъ, не би ли могло да се намбри единъ модусъ — като се запазятъ значението и целитѣ на Народния театръ — да се намбри човѣкъ, който да го вземе подъ концесия? (Народниятъ представителъ Д. Тодоровъ се смѣе)

Г. Тодоровъ! Не е за смѣхъ. Азъ смѣтамъ, че ние бихме могли да запазимъ задачитѣ и целитѣ на Народния театръ.

Д. Тодоровъ (д. сг): Не си умаловажавайте досегашнитѣ хубави думи.

С. Дрѣновски (з): Може Народниятъ театръ временно да се даде, напримеръ, на г. Стойчевъ, който да свѣрже двата края, ...

А. Пиронковъ (д. сг): И да продължи и въ Народния театръ да дава „Черното домино“.

С. Дрѣновски (з): ... за да не става нужда да се предвиждатъ ежегодно суми за субсидия на Народния театръ.

Ц. Пупешковъ (д. сг): Който е гледалъ драмата „Периферия“ може да се възхити отъ Народния театръ!

С. Дрѣновски (з): По-нататкъ, предвиждатъ се 2.000.000 л. за доизкарване Народния театръ. Миналата година ние имаме обещанието на г. министра на финанситѣ, че кредитътъ, който искаше тогава, е последенъ, а сега виждаме още 2.000.000 л. да се искатъ.

Министъръ В. Молловъ: Азъ не съмъ казвалъ такова нѣщо.

С. Дрѣновски (з): Азъ бихъ желалъ да знамъ за какво сж?

Министъръ В. Молловъ: Азъ още тогава заявихъ, че има още 2.000.000 да се платятъ по едно решение, минало презъ Народното събрание за уреждане на единъ споръ съ предприемача на театръта.

В. Драгановъ (з. в): Дайте и за провинциалнитѣ градове, стига давахте за София.

Министъръ В. Молловъ: Азъ нѣмамъ нищо противъ да пренеса въ вашето село Народния театръ.

И. п. Янчевъ (з. в): Въ всѣки случай не е оправдано това разхищение въ днешно време.

Министъръ В. Молловъ: Азъ не съмъ почналъ да правя театръта. Безъ покривъ ли да го оставя? Тогазъ какво приказвате?

С. Дрѣновски (з): Г. г. народни представители! Ще спомена нѣщо за нѣкои параграфи по Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти.

§ 100, за покупка на семена — 6.300.000 л. Главно крѣмно цвекло е казано тамъ.

А. Пиронковъ (д. сг): Тѣ не сж отъ държавния бюджетъ, а отъ фондоветѣ. Не можемъ да вземемъ отъ тамъ пари за първа гимназия.

С. Дрѣновски (з): Г. г. народни представители! Азъ съжалявамъ, че не фотографирахъ въ Бренишкото агрономство чувалитѣ съ крѣмно цвекло и люцерна, останали отъ миналата година нераздадени. Всичкото буквално е изгнило. А остатъци отъ миналата година отъ крѣмно цвекло и отъ люцерна има по всички агрономства. Азъ не съмъ противъ държавата да доставлява семена, но нека се ограничимъ, нека бждемъ по-скромни, нека да доставляваме толкова, колкото може да се пласира, а не да се доставява все на едро. 6.300.000 л. се предвиждатъ въ този законопроектъ за доставка на крѣмно цвекло, а отъ миналата година съ десетки, ако не съ стотици чували стоятъ и голѣма частъ изгниха по агрономствата.

Въ свръзка съ доставката на семена, да спомена и друго нѣщо. Оплакванията противъ семената, които се доставиха миналата година, главно противъ люцерновото семе, продължаватъ и то много повече, отколкото миналата година. При дебатирание на бюджета миналата година азъ имахъ случай да ви прочета едно писмо, въ което хората се оплакватъ, че Министерството на земледѣлието, безъ да проконтролира люцерновото семе, което е внесено отъ вънъ, го е доставяло направо отъ Бургазъ на земледѣлицитѣ и по такъвъ начинъ е разнесло кускута въ цѣлата страна. А тази година оплакванията сж двойно и тройно повече. Азъ смѣтамъ, че е по-добре да доставляваме малки количества, но добре проконтролирани, за да бждемъ сигурни, че онова, което се сѣе, нѣма да носи нова беда въ нашето земледѣлско стопанство.

§ 43 — мѣрки противъ болеститѣ на растенията и пр. — 8.414.000 л. Безъ да бжда противъ доставката на известни

препарати, които ще служат за борба било против ратичния бръмбар, било против други неприятели на културните растения, азъ смѣтамъ, че това „и пр.“ трѣбва да се махне, защото може би за това „и пр.“ да отидатъ 8.000.000 л., а за разни препарати да отидатъ само 414.000 л.

Министъръ В. Молловъ: Много хубаво ще бѣде да туримъ само „и пр.“, защото паритѣ тогава ще оставатъ въ касата на държавата.

К. Томовъ (з.): При това „и пр.“ нѣма да остане нито стотинка.

Министъръ В. Молловъ: Ще се изброятъ тогава.

С. Дръновски (з.): Това „и пр.“ трѣбва да се махне, защото може да се харчатъ пари за всевъзможни работи.

К. Томовъ (з.): Да се изхвърли.

Министъръ В. Молловъ: Тѣ сѣ изброени, по решение на Министерския съветъ.

С. Дръновски (з.): § 164 — укрепяване и пр., поддържане горски разсадници и др. — 5.000.000 л. И тукъ се казва пакъ „и пр.“ А това „и пр.“ дава възможностъ на много надничари да се хрантуятъ въ министерството, безъ да работятъ нѣщо. Въ бюджетарната комисиия се обърна внимание и г. министърътъ се съгласи, а сѣщо и цѣла а комисиия, щото параграфитѣ, особено по Министерството на земледѣлието, най-вече по фондовитѣ бюджети, дето се харчатъ голѣми суми, да бѣдатъ строго прецизирани, да се знае ясно за какво се харчи. Да се казва „и пр.“, въ което „и пр.“ влизатъ много работи, не бива. Както знаете, рѣката на г. министра на земледѣлието е малко по-широка, даватъ му срѣдства и той харчи безъ смѣтка, безъ да се постига целта, за която сѣ предназначени.

§ 256 — пѣтни и дневни пари по министерството — 600.000 л.

К. Николовъ (д. сг.): Тукъ нѣма „и пр.“

С. Дръновски (з.): Г. г. народни представители! Да се предвиждатъ 6.000 или 60.000 л., разбирамъ, но да се предвиждатъ 600.000 л., т. е. толкова, колкото сѣ превидени въ самия редовенъ бюджетъ, това не мога да разбера. Въ министерството нѣма командировки, тамъ има надбѣгвания, тамъ има кушини, както на Тодоровъ-денъ.

К. Томовъ (з.): И взематъ въ авансъ дневнитѣ.

С. Дръновски (з.): Два дни единъ чиновникъ не се спира въ министерството.

За да види дали въ Орѣховско дадено стърнище е подмѣтнато, г. министърътъ е готовъ да командирова човѣкъ отъ министерството и по този начинъ се харчатъ за пѣтни и дневни сѣ милиони.

По бюджета на Министерството на общественитѣ сгради, пѣтищата и благоустройството, въ § 42 се предвижда една сума отъ 2.000.000 л., помощъ на храма „Св. Недѣля“.

Г. г. народни представители! Да отричаме значението на църквата — не можемъ. Тя има своята роля, която е отъ значение особено за днешно време, но азъ питамъ г. министърътъ на финанситѣ: държавата ли строи църквата „Св. Недѣля“ или енорияшитѣ, гражданството? Единъ-два пѣти ние предвидихме по 1.000.000 л. помощъ, а като предвиждаме и тия 2.000.000 л. излиза, че държавата ще строи тази църква, а пѣкъ помощи ще даватъ енорияшитѣ. При належаша нужда другаде — бихъ споменалъ пакъ 1 мъжка гимназия — църквата „Св. Недѣля“, която е покрита, може да почака година-две, и тия два милиона биха могли да се използватъ другаде много по-разумно и много по-полезно.

Въ връзка съ това, г. г. народни представители, азъ бихъ намекналъ само на единъ фактъ, който прави едно тѣжко впечатление въ нашето общество. Какви сѣ тия борби между висшитѣ наши духовни лица? Това показва, че и тамъ има нѣщо, което не е въ реда на нѣщата. А това обезвѣрява населението, което и безъ това вече до известна степенъ е изгубило вѣра въ нашитѣ духовни лица.

По-нататѣкъ, г. г. народни представители, трѣбва да спомена, че въ бюджета по изпълнение договора за миръ, § 3, за Смѣсената гръцко-българска комисиия се предвиждатъ нови седемъ милиона лева. Азъ не знамъ, г. г. народни представители, но въ тази комисиия действително ставатъ работи, въ които добре е окоето на финансовия министъръ, ако може, по-често да надниква.

Н. Пѣдаревъ (д. сг.): Тя е въ своя край.

С. Дръновски (з.): Да, г. Пѣдаревъ, може-би е къмъ края си, но станало е приказка — така се говори — че човѣкъ трѣбва да отиде да служи въ Гръцко-българската комисиия, или да бѣде администраторъ въ Земледѣлската или Народната банки две-три години, за да може да си осигури сѣществуванетоъ за цѣлъ животъ. Тамъ се получаватъ заплати по 40—50 хиляди лева месечно. Азъ познавамъ мои колеги агрономи, които стояха две години и сега вече не търсятъ служба — нѣматъ нужда отъ такава.

А. Малиновъ (з. в.): Е, тъй е и въ Америка!

С. Дръновски (з.): Накрай, г. г. народни представители, смѣтамъ, че е крайно време да преминемъ отъ думи къмъ дѣла, къмъ пестеливостъ, къмъ съкращения, да се проведе една нова финансова политика, при която да се държи смѣтка за най-малкитѣ разходи, политика, при която държавниятъ бюджетъ да се вниса навреме, за да може бюджетарната комисиия да вникне въ най-малкитѣ му гѣнки; финансова политика, която да внесе повече социална справедливостъ — всѣки да бѣде засегнатъ отъ бремето на държавата съразмѣрно своитѣ податни сили. Това е споредъ мене и единъ отъ многото пѣтища за излизането отъ днешната стопанска и финансова криза.

Председателъ: Има думата народниятъ представител г. Никола Пѣдаревъ.

Н. Пѣдаревъ (д. сг.): Г. г. народни представители! Съ този законопроектъ Народното събрание е призовано да разреши кредитъ отъ кръгло 900.000.000 л. Достатъчно е да се спомене сумата, за да се разбере значението на законопроекта. И това, че къмъ него Народното събрание не проявява особенъ интересъ, азъ си го обяснявамъ съ факта, че всѣки е проучилъ обстойно постановленията на този законопроектъ и когато ще се разглежда параграфъ по параграфъ, готовъ е да се произнесе en connaissance de cause и затуй...

А. Малиновъ (з. в.): Прави си смѣтка, че толкова и толкова милиона трѣбва да се плащатъ.

Н. Пѣдаревъ (д. сг.): ...дебатитѣ по принципъ могатъ да бѣдатъ по-кратки, за да не кажа излишни. Все пакъ, г. г. народни представители, азъ смѣтамъ, че по принципъ по този законопроектъ може да се каже нѣщо, безъ да бѣде то излишно.

Бързамъ да заява, че ще гласувамъ по принципъ за законопроекта, защото не мога да поддържамъ, и смѣтамъ, че не може да се поддържа въ това Народно събрание, какво редовниятъ държавенъ бюджетъ може безъ допълнителенъ бюджетъ. Колкото и добре да предвижда правителството, и Народното събрание, не всичко може въ точностъ да изчисли, за да бѣде предвидено въ редовния бюджетъ. Не всички събития могатъ да се предвидятъ при създаванетоъ на единъ бюджетъ, за да се иска да нѣма допълнителенъ бюджетъ. И затова мнението на единъ народенъ представител, който каза тукъ, че може отъ името на известна частъ отъ българския народъ да отрече допълнителния бюджетъ, е мнение неприемливо.

Но, г. г. народни представители, ако не можемъ да оторечемъ нуждата отъ единъ допълнителенъ бюджетъ, ние не трѣбва никога да забравяме неговото значение на бюджетъ, т. е. че той е единъ актъ на Народното събрание, съ което не се оформяватъ извършени разходи, а се разрешаватъ такива. И само тогава той е бюджетъ, когато се разрешаватъ съ него разходи, когато Народното събрание позволява да се извършватъ разходи, а не следъ като сѣ извършени разходи безъ разрешение на Народното събрание, то само да ги оформява; тогава то не създава бюджетъ, а одобрява известни действия на правителството.

Г. г. народни представители! Ако не може безъ допълнителенъ бюджетъ, ще трѣбва Народното събрание да отрече — не казвамъ да осѣди, това е малко строга дума — съставянето на редовнитѣ бюджети по начинъ, щото мислено да се подготвява допълнителенъ бюджетъ, т. е. въ редовния бюджетъ се предвиждатъ по-малко суми отъ онѣзи, които се знае, че ще се изразходватъ. Това въ никой случай не би трѣбвало да се допуска, а когато то се допуска, то вече говори за една аномалия при съставянето на държавнитѣ бюджети.

Г. г. народни представители! Азъ виждамъ, че въ допълнителния бюджетъ, както е представенъ, има кредити, които не сѣ могли да бѣдатъ предвидени, напиримѣръ кредита за подпомагане пострадалитѣ отъ стихийтѣ въ Свищовско. Него никой не е могълъ да предвиди. Когато се предвижда въ

този свръхсметен бюджет сума за подпомагане на пострадалите, не може да се сметне, че тая сума е могла да бъде предварително предвидена. Изгарянето на банята в Банки също не можеше да се предвиди, и безспорно е, че кредитът, който се иска за възстановяването ѝ, е също кредит, който е могъл да бъде предвиден в редовния бюджет. Следователно, всички ония разходи, които не са могли да бъдат предвидени, а е трябвало да се извършат, могат да бъдат предвидени в един допълнителен бюджет.

Г. г. народни представители! Това са начала, които не вървам никой, нито от министерската маса, нито от банките на Народното събрание, да отрече, но важното е онова, което се върши, онова, което става фактически. Когато се гласува един допълнителен бюджет на такава голяма сума, 900 милиона лева, аз съмтам, че не бива никога да се забравя, да се пренебрегват особените условия, при които става гласуването на този кредит.

Г. г. народни представители! Условието, при които става гласуването на този кредит, са известни на всички ни. Неотдавна, само преди една седмица, по тия условия тук станаха обширни дебати. От всички се подчерта, а най-много от правителството се подчертава и съзнава, че са паложителни ограничения в разходите преди всичко от онези, които стоят най-високо в държавната и обществена иерархия. Тия ограничения трябва да се направят, за да произведат своя ефект, своето влияние и там долу. А там долу, г. г. народни представители, положението е много тежко. Не бива да си правим илюзии, не бива да си затваряме очите, не бива да си запущваме ушите, защото в края на крайщата всичката отговорност ще бъде наша.

Нека ми бъде позволено да ви отнема няколко минути, за да си призная ви върху едно изложение, изпратено до правителството и до някои институти, от един селско-стопански съвет при Бобошевската община, Дупнишка околия.

Г. г. народни представители! Бобошево е една паланка; Бобошево е един пункт с доста будно население. В това село е съставен един комитет, един съвет за селско-стопанско повдигане. Начело на този комитет стои общинският кмет Иван Веселинов. Това не е нито дружба, нито болшевик, нито е опозиционер, ако щете. Това е един уважаван не само въ селото Бобошево, но и въ цялата околия гражданин.

Д. Иванов (з. в): Ако е дружба, няма ли да е човък?

Н. Пждарев (д. сг): Казвам, че не е опозиционер. Може да не одобрявате мисълта ми, но недейте ме прекъсва. Не казвам, че ако е дружба, е маркиран, безлязан човък. — Въ този комитет влизат агенти на Българската земеделска банка, директорът на популярната банка, председателят на популярната банка, ветеринарният лекар, учители, директорът на прогимназията, енорийският свещеник, шест души общински съветници и селски стопани. Този комитет, по повод известни действия на агенти на търговци на тютюн, изпраща едно изложение до правителството. Аз ще си позволя, г. г. народни представители, да прочета следния пасаж от това изложение и да привляка върху него вниманието главно на бюджетарната комисия и на г. министъра на финансите: (Чете)

„При това положение“ — въ което е поставен тютюнопроизводителът, поради действията на агентите на търговците — „тютюнопроизводителът не може да получи даже онова, което е вложил въ производството, а камо ли да покрие задълженията си към Българската земеделска банка, държавата и общината, а да осигури прехраната на многочленното му семейство и дума не може да става, защото всички стопанства са дребни и главният поминък изключително е тютюнопроизводството.“

Иска се намесата на правителството, за да може (Чете) „това обединило и изстрадало селячество, един от най-здравите стълбове на държавата ни, да бъде защитено и подпомогнато своевременно с бързи и ефикасни мерки.“

По-нататък се иска: (Чете) „Българската земеделска банка да нареди да се доставят и раздават на обединялото население храни, тъй като то изнемогва и е въ безизходно положение.“

Г. г. народни представители! Въ друго едно писмо същият този кмет на с. Бобошево, г. Веселинов, рисува по следния начин положението въ Бобошево: (Чете) „Поради невявяването на купувачи на тютюн, хората тук са въ крайна нѣмотия и въ много къщи гладуват, а пък поради липсата на правителствено съчувствие към това

положение народът е много зле настроен и само една запалителна искра и избухването е готово.“

Г. г. народни представители! Може да има преувеличение, но все пак шрихите са много ясни, за да може да ги схване всеки народен представител. Иска да се вземат мерки, за да може да се помогне на това население и да не се тревожи народът с глоба 20% за закъснели данъци. (Чете) „Хората гладуват, а барабанът постоянно заплашва с плащания на закъснели данъци.“

Г. г. народни представители! Ако това го пишеше някой опозиционер, вестник, или го говореше някой опозиционер, можеше най-сетне да се хвърли подозрение върху мотивите.

И. п. Ячевъ (з. в): Защото тъй по принцип лъжат — въ кавички лъжат.

Н. Пждарев (д. сг): Г. г. народни представители! Големите въпроси у нас партизанството много пъти зле ги представява пред общественото мнение. Обаче когато се рисува така положението въ едно село, като Бобошево, аз не желая да се простирам по-нататък върху всичко онова, което може да се каже за условията, при които ние сега гласуваме този допълнителен бюджет. И ако, г. г. народни представители, могат така да гледат на положението там, долу, и наши добри приятели са загрижени за днешния и утрешен ден, нам се налага да бъдем много внимателни при гласуването на този допълнителен бюджет от 900.000.000 л. Трябва да внимаваме, щото сега да разрешим само онова, което е необходимо за функционирането на държавната машина, само онова, което не е поставено по начин, щото въ очите на българския данъкоплатец да изглежда като ненужен разход, да не кажа излишен. Не бива въ параграфите да прозира какъвто и да е намек за разточителство, за разпиляване.

С. Кърловъ (з. в): Трябва да се съкрати с 80%.

Министър В. Молловъ: Е-е-е! Ще съкратите бюджета с 80%! Това са приказки!

Н. Пждарев (д. сг): Ще трябва бюджетарната комисия да бъде много внимателна, когато ще разглежда този бюджет. Аз не съмтам, че всички пера, които са предвидени въ допълнителния бюджет, ще трябва да се приемат от бюджетарната комисия и от пленума на Народното събрание.

Г. г. народни представители! Ние имаме задължения. Гласували сме закони, тези закони при приложението си изискват изразходване на суми, тъй ще се дадат. Но когато се види, че съ прилагането на тези закони се извършват някои несправди, ние трябва да бързаме — главно правителството трябва да бърза — съ промяната на тия закони.

Г. г. народни представители! Ние, след като гласувахме въ редовния бюджет 150.000.000 л. за изплащане пенсията на пенсионерите за изслужено време, днес ще трябва да гласуваме други 130.000.000 л. Г. г. народни представители! Никой няма да отрече задължението на българската държава да внимава, щото нейните служители, напуснали държавната служба, да не бъдат просияци върбдъ обществото и да не прекарват съ мъжки и терзания своите старини. Но когато изплащането на пенсията става не само от сумите на пенсионния фонд, а ще трябва държавата съ средствата на българските данъкоплатци да помага на този фонд, съ 100 милиона лева, съ 150 милиона лева, съ 270 милиона лева, ние ще трябва да внимаваме, щото тези суми да се изразходват за крайно необходими нужди. Г. г. народни представители! И правителството, и народното представителство съзнават, че въ закона за пенсията е необходима корекция, е необходима промяна. Тя се чака от народните представители, тя се чака от обществото, тя трябва да стане, защото, г. г. народни представители, когато държавата е въ стѣснено положение, когато данъкоплатецът, когато стопанинът е въ стѣснено положение, той не може съ спокойствие да гледа, че държавата отпуска 180.000.000 л., 200.000.000 л. за изплащане големите пенсии на хора, които съ своето състояние са безспорно много по-добре от много държавни служители, които получават високи заплати. Ако е справедливо да поддържаме нашите държавни служители, когато напуснат държавните си служби, и ако пенсионният фонд не е достатъчен, за да им се дава за прехрана, да им се помогне съ нещо, не можем да оправдаем пред българския народ отпускането за този фонд суми, за да получават състоятелни хора големи пенсии. А това

въ действителност е така, това се знае, и то бие зле въ очите на обществото, то шокира, то дразни. Азъ съмтамъ, че Народното събрание и правителството трѣбва да внимаватъ да не се извършва въ управлението нищо, което може да внесе раздразнение въ и така много раздразненото вече общество.

Г. г. народни представители! Съ право се спрѣха нѣкои г. г. народни представители върху отдѣлни пера на този извънреденъ бюджетъ, за да покажатъ, че има пера, които сочатъ вече не на нужди, а на едно разточителство. Азъ ще припомня на много другари народни представители ония възмущения, които тѣ поединично изказватъ тукъ-тамъ по кулоаритѣ за известни командировки не-нуждни, отъ всѣкого признати за ненуждни. Днесъ съ този законопроектъ за свръхсметенъ кредитъ се искатъ и 600.000 л., за да се подпомогне такава една командировка. Г. г. народни представители! Пресата посочи на българското общество и то понесе тѣжката, че сѣ възможни тия работи. Днесъ Народното събрание може ли да оформи това? Азъ съмъ убеденъ, че бюджетарната комисиия ще отхвърли това перо. Въ редовния бюджетъ се предвидѣха 1.800.000 л. за командировки на това министерство, то е знаело, че повече не може да му се предвидѣтъ и не биваше да изразходва тия 600.000 л. Г. г. народни представители! Трѣбва да си признаемъ, съ този бюджетъ, който гласуваме въ края на финансовата година, въ сѣщностъ ние оформяваме разходи, които сѣ извършени, може би взети въ авансъ, и ако не ги одобри Народното събрание, ще се разбере тамъ, дето се пракосватъ тия суми, че това, което надвишава рамкитѣ на бюджета, нѣма да бѣде признато, нѣма да се намѣри Народно събрание, което да поеме отговорностъ за безредицитѣ въ известни министерства и да го оформи, за да изложи себе си предъ обществото.

И. п. Янчевъ (з. в): И въ края на краищата пакъ ще гласувате.

Н. Кемилевъ (д. сг): Кой ще плати тия пари?

Н. Пждаревъ (д. сг): Ще ги върне господинътъ, който е отишълъ въ странство, безъ нужда, за възмущение на цѣлия народъ.

Н. Кемилевъ (д. сг): Заповѣдано му е отъ министра, наложено му е отъ службата да отиде.

Н. Пждаревъ (д. сг): Г. г. народни представители! Ако Народното събрание гледа така, тогава не ще има бюджети, които ще минатъ презъ Народното събрание, безъ да бѣде одобрено всичко, което има въ тѣхъ. Гласуването на бюджета не е само въпросъ на довърше; то е въпросъ на разрешаване суми.

И. п. Янчевъ (з. в): Г. Пждаревъ! Въ края на краищата гласувате по всички линии и направления!

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Това е дисциплина!

Н. Пждаревъ (д. сг): Г. г. народни представители! Въ настоящия допълнителенъ бюджетъ сѣ предвидени по бюджета на Министерството на правосъдието 35.000.000 л. и по бюджета на Министерството на народното просвѣщение 30.000.000 л. за нужди, които, явно е, трѣбва да бѣдатъ удовлетворени — за отопление, за наеми, за храна на затворницитѣ и пр. — защото нито учрежденията сѣ могли да останатъ безъ отопление, нито наемитѣ за тѣхнитѣ помѣщения е могло да не се платятъ, нито храна на затворницитѣ да не се даде. Всичко това показва, че при съставянето на редовния бюджетъ тия суми нарочно сѣ така намалени, за да останатъ излишци, които бѣха необходими за увеличаване на заплати, за поставяне въ едно по-добро материално положение известни държавни служители. И понеже бѣше поставено условие, че това увеличение ще се даде, ако се намѣрятъ излишци по отдѣлнитѣ бюджети, ние видѣхме, че тия излишци се намѣриха чрезъ намаления на материалнитѣ разходи, които сѣ една необходимостъ, които не могатъ да се избѣгнатъ и които, безъ друго, трѣбва да гласуваме днесъ, защото сѣ извършени. Такова съставяне на държавния бюджетъ е една грѣшка, и азъ съмтамъ, че въ бѣдеще Народното събрание ще трѣбва много да внимава при разглеждането и приемането на държавния бюджетъ.

Г. г. народни представители! Въ чл. 2 отъ предлагания законопроектъ се говори, че всичкитѣ тѣзи разходи, които се предвиждатъ, ще бѣдатъ изплатени съ излишци отъ бюджета. Г. г. народни представители! Дали ще има излишци отъ бюджета, не зная. Ние сме вече къмъ края на бюджетната година. Г. министърътъ на финанситѣ — убе-

денъ съмъ — ще ни даде всички цифри, които сѣ необходими, за да ни убеди, че наистина има излишци отъ текущия бюджетъ, които ще могатъ да покриятъ едни разходи отъ 900 милиона лева кръгло, но азъ не зная откъде ще дойдатъ тѣзи излишци. Ако има такива излишци, азъ съмтамъ, че тѣ бѣха могли да се употребятъ за по-други цели, отколкото за такива, за каквито сѣ предвидени сега много отъ разходитѣ.

Преди всичко, г. г. народни представители, въ единъ допълнителенъ бюджетъ не могатъ да се предвиждатъ помощи, защото помощитѣ, когато се предвиждатъ въ редовния бюджетъ на държавата, се опредѣлятъ като срѣдства, които държавата може да отпусне, не сѣ огледъ на нуждитѣ на учрежденията или на лицата, за които сѣ предвидени, а сѣ огледъ на финансовата възможностъ на държавата, ако разполага съ срѣдства. При съставянето на бюджета държавата е смѣтала за тази година, че може да отпусне субсидия на Народния театъръ 8 милиона лева. Днесъ, обаче, освенъ тази сума, да се иска и друга сума като помощъ за Народния театъръ — това вече не е да изпълнимъ едно задължение, а да помогнемъ на единъ зле нареденъ бюджетъ на едно автономно учреждение, бюджета на което ние не контролираме.

Г. г. народни представители! Ние не можемъ да даваме други помощи. Това сѣ разходи, които могатъ да минатъ въ редовния бюджетъ. Бюджетарната комисиия, която ще разглежда бюджета, съставенъ отъ правителството, ще свѣри прихода съ разхода и ще види може ли да се даватъ помощи или не. Но тогава, когато има една неизвестностъ въ излишци и когато при това стѣснение на нашия стопански животъ би могло да употребимъ тѣзи излишци въ друго направление, по начинъ, щото да се почувствува едно оживление тамъ, където днесъ е мъртвило, г. г. народни представители, помощи сѣ единъ допълнителенъ бюджетъ ние не можемъ да предвиждаме. Това е моето разбиране. Азъ съмъ убеденъ, че бюджетарната комисиия и Народното събрание ще възприематъ това мое разбиране и ще откажатъ тѣзи помощи. А когато дойде редъ да разглеждаме редовния бюджетъ, тогава ще видимъ може ли да се предвидятъ тамъ такива помощи или не.

Г. г. народни представители! И г. министърътъ на желѣзницитѣ предвижда да покрие разходитѣ по този допълнителенъ бюджетъ съ по-големъ приходи отъ своя редовенъ бюджетъ. Та, г. г. народни представители, ние не знаемъ ли, че днешното стопанско положение изисква едно намаление на тарифитѣ? И ако наистина г. министърътъ на желѣзницитѣ предполага, че може да има въ излишъкъ приходи отъ своя редовенъ бюджетъ, то нека той действа и въ тази посока — намаляване на тарифитѣ, за да може да се създаде едно оживление въ стопанския животъ. Тогава ще видимъ и ще разберемъ, че излишци, ако има такива по неговия бюджетъ, ще отидатъ въ едно друго, по-добро направление отъ това, което ни е предствено да одобримъ сега.

Г. г. народни представители! Азъ не виждамъ да сѣ предвидени и не зная защо г. министърътъ на желѣзницитѣ — съжалявамъ, че го нѣма сега тукъ — когато се внася допълнителенъ бюджетъ, не е предвидилъ въ него ония суми, които Дирекцията на желѣзницитѣ дължи вече на едно население въ Видинския край, на което сѣ отчуждени земи за нуждитѣ на желѣзницитѣ, а не му сѣ изплатени всички суми? Тѣмъ тукъ, въ този допълнителенъ бюджетъ, му е мѣстото да се предвидятъ необходимитѣ суми за изплащане на това население, а не, напр., субсидия на едно параходно дружество, за което може да се предвиди субсидия по-нататъкъ, въ редовния бюджетъ.

Р. Василевъ (д. сг): Това е задължение по законъ, по договоръ.

Н. Пждаревъ (д. сг): То ще се предвиди въ редовния бюджетъ.

Р. Василевъ (д. сг): Не може, защото е за минала година.

Н. Пждаревъ (д. сг): И после, г. г. народни представители, азъ съмъ длъженъ да подчертая онази несправедливостъ, която се понася въ всички краища, където се строятъ желѣзници и пристанища, при разпредѣлението на данъка между данъкоплатцитѣ. Предвидено е, че всѣки ще работи за пристанищата и за желѣзницитѣ, но тази тежоба не се събира въ трудъ, а се събира въ пари, вследствие на което въ едно семейство, въ което има двама-трима синове, безъ особени срѣдства, всички ще трѣбва да плащатъ този данъкъ поотдѣлно, тогава когато сѣ-

седното семейство, където има само един член мъж, при по-добро състояние, този данък се плаща само от него. Тази несправедливост се чувства. Върно е, че тази тежоба не отива за постигане на някакъв непосредствен интерес на лицата, които я понасят, а отива за повдигане на общото благосъстояние на страната и за засилване на стопанския ни живот, но и така да е, тежестта само тогава се понасят без ропотание, когато тяхната справедливост е очевидна. Когато съществува неправда, тя трябва част по-скоро да се премахне. Във това направление г. министърът на желъзниците би могъл да направи нещо, щом като смъта, че в неговия бюджет има излишци, които трябва да се употребяват за един извънреден разход.

Г. г. народни представители! При разглеждането на всички закони ние можем да бъдем на щрек, кога повече, кога по-малко, но когато минава един закон за бюджета, когато минава един закон за извънреден разход от 800 милиона лева, и то въ такава едно време, аз съмтам, че трябва да бъдем много внимателни, за да не допускаме нищо, поради което бихме могли да бъдем упръжнати, че създаваме възможност за разпиляване или за посрещане на нужди, удовлетворението на които може да се потложи дотогава, докогато общото положение на нашата страна ни даде възможност да помислим и за тях.

Председател: Има думата народният представител г. Никола Андреев.

Н. Андреев (р): (От трибуната) Г. г. народни представители! Свърхсмътният кредит за 1929/1930 г., който е сложен за обсъждане и гласуване от народното представителство, е излишно или последно доказателство за ненормалното състояние на нашите държавни бюджети.

Сега, когато е време да се обсъжда главният бюджет на държавата, защото остават още двадесетина дни, за да почне новият бюджетен период, г. министърът на финансите ни е сезирал с извънбюджетен кредит от 802.679.087 л. Правилното процедурно в областта на държавния бюджет налагаше, щото всички разходи — доколкото можеше и беше необходимо да се гласуват като извънбюджетни кредити — да ни се предложат много по-рано, а сега да обсъждаме и да гласуваме главния бюджет на държавата за 1930/1931 г. Това закъсняване на главния бюджет, това изоставане за по-късно време на нашата съществена работа и занимаването ни сега, толкова късно, с извънбюджетни кредити, е доказателство, както казвам, за аномалията, която съществува в областта на нашите държавни бюджети.

От друга страна, трябва да признаем, какво това ежегодно предлагане и гласуване на отделни свърхсмътни кредити за допълнение на главните бюджети е тоже едно доказателство за ненормалното състояние на нашите държавни бюджети. Забележете, за 1927/1928 финансова година имаме допълнителен бюджет от 92 милиона лева, за 1928/1929 финансова година — без приходите от стабилизационния заем — имаме извънбюджетни кредити от 144 милиона лева, а сега обсъждаме извънбюджетен кредит за 1929/1930 финансова година от 800 милиона лева. Тия постоянно повтарящи се и постоянно увеличаващи се свърхсмътни кредити, както казах, са добро доказателство за ненормалното състояние въобще, което съществува в нашите бюджети.

Колко е собствено, днес-заднес, нашият държавен бюджет, за 1929/1930 г? Това мъчно може да се определи, освен да се посочат приблизителни, кръгли цифри. Извън автономните стопанства, ние имаме един главен, редовен бюджет, с бюджета на фондовете, от около 7 милиарда лева, и като прибавим към него настоящия свърхсмътен кредит от близо 1 милиард лева, изправяме се пред положението . . .

Министър В. Моллов: Погръшна смътка правите.

Н. Андреев (р): Какво е погръшно?

Министър В. Моллов: Не сте чели да видите, какво пише чл. 2. Този кредит е вътре въ 7-ти милиарда, а не извън него.

Н. Андреев (р): Не е съществено въ случая на каква цифра може да възлезе приходният държавен бюджет. Съществено е — колко е разходният бюджет, и онова, на което най-напред се спръх — ненормалното явление, което се подчертава въ нашата бюджетна практика с ежегодното гласуване на свърхсмътни кредити и несвое-

временното внасяне за обсъждане и гласуване на главния бюджет.

Съ какво може да се обясни — не и да се оправдае — тая практика на системно гласуване свърхсмътни кредити всяка година? Г. Пъдарев, който говори преди мене, каза: „Това е така, защото трябва да признаем, че не е по силите, че няма практическа възможност да се следва старото теоритично разбиране, какво държавният бюджет трябва да отразява въ себе си предвидливост и да постига равновесие на приходите и разходите, по такъв начин, че да няма нужда от допълнителен бюджет“. Дори ако бихме рекли да направим концесия на това ново схващане, което г. Пъдарев искаше днес да прокара тук и което аз за пръв път чувам да се поддържа; ако бихме се съгласили по принцип, че е мъчно да се предвидят приходите и разходите пера на държавата през бюджетния период, все пак трябва да признаем, че, общо взето, въ този законопроект грамадната част от разходите са предназначени за задоволяване на редовни нужди, други се явяват като излишни или ненавременни, нетърпящи и най-снизходителна критика при днешното трудно стопанско и финансово положение, въ което живеем, и въ всеки случай това са пера, въ тяхната грамадна част, които са могли да бъдат предвидени, обсъдени и поставени въ главния бюджет на време. Не се касае за случайни нужди, не се касае за случайно сложили се разходи. Наистина, има и такива, каквито са, да речем, субсидиите за убитите край Селище сѝди, за обезщетение на пострадалите въ Софийското огнестрелно отделение, за пострадалите авиатори, за загубите от пожара въ Банки, за подпомогане пострадалите въ Свищовско, Бѝленско и Никополско от природните стихии. Но всичко това дава една кръгла цифра от 2—3 милиона лева, тогава когато законопроектът предвижда една цифра от 800 милиона лева. Следователно, ние не сме при положение, където действително кредитите да не са могли да бъдат предвидени; напротив, това са пера, които са могли да бъдат предвидени, които са съществували въ главния държавен бюджет от преди години и които чисто и просто сега са изоставени, за да може навремето, при гласуването на главния бюджет да се даде вид, че съществува едно нагледно, измамливо намаление на кредити и ограничаване растежа на държавния бюджет. Такива допълнителни бюджети, такива извънбюджетни, свърхсмътни кредити и теорията за финансовата наука, и бюджетната практика търнят само дотолкова, доколкото те се явяват непредвидими, случайни разходи, които има да задоволят остри, належащи нужди, а не такива, каквито са въ настоящия случай голѝмата маса суми, легнали като пера въ настоящия свърхсмътен кредит.

Какви са характерните белези, какви са характерните страни на настоящия свърхсмътен кредит, настрана от тая обща отрицателна характеристика, каквато може и трябва да се направи на свърхсмътните кредити по принцип и на настоящия кредит взет въ общност? Ако речем да направим кратка характеристика и да се спрем на отделните характерни черти на настоящия проект, на първо място ще ни направи впечатление голѝмото разгънато, голѝмит разходни пера, ненуждни, излишни, които не говорят за някаква икономия, за пестеливост, за съкращения, а, напротив, са разходи, които не могат да намѝят своето обяснение и не биха могли да бъдат оправдани от каквото и гледище да се излиза. Ако се спрем подробно на таблицата, приложена към проекта за свърхсмътния кредит, ще видим, че за издръжка на царския дворъ на първо място се искат 2.000.000 л. за осветление и отопление, електрическа централа и др. подобни на имуществата, съ които си служи държавният глава. Въ главния бюджет на държавата са предвидени 2.800.000 л. за осветление и отопление на царските дворци. Сега се предвиждат още 2.000.000 л. за отопление и осветление. Изглежда, че всяка година ние трябва, между другото, да увеличаваме съ милиони разходите за отопление и осветление на българските държавни имоти, съ които се ползува държавният глава. Миналата година въ закона за свърхсмътния кредит се предвиди само 1.000.000 л. допълнителен кредит за отопление и осветление, а тази година — 2.000.00 л., макар че миналата зима беше по-мразовита и по-продължителна. И без това не е дека издръжката на царските дворци; държавният ни бюджет носи една тежест от 30.035.000 л. Разбира се, това не е всичкото, защото, както знаете, въ редица други бюджети има предвидени кредити. Напр., § 116 — помощ за поддръжка и обзавеждане

на ентомологическите станции и научни институти 100.000 л.; по бюджета на Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството по § 28 се предвижда една сума от 12.000.000 л., въ която се включват и разходите за царските дворци и музеи. Днес, когато всички се чудим по кой начин да посрещнем големите тежести на деня, по кой начин ще можем да намерим средства, за да дадем помощ под формата на леснодостъпни и евтини кредити на нашите банкови институти, на селските кооперации, на занаятчийските сдружения, когато виждаме как търговията всеки ден замира, когато занаятчийството чисто и просто не живее стопански, когато индустрията намали значително производството си — по-голямата част от фабричните кумини престанаха да димят — когато безработицата виждаме във всички стопански отрасли да се разширява и увеличава, когато знаем, че всеки ден цената на земеделските храни спада — напр., последните сведения от Варна съд, че житото струва само 5 л. килограма, че царевичката не струва повече от 1.60 л., когато по-рано била 3.40 и 3.60, т. е., царевичката струва не повече от 25 л. кофата, без да стават дължки понастоящем, ...

Нъкой от лъвицата: Колко е на борсата?

Н. Андреев (р): Аз ви говоря за едно такова мърдавено тържище, каквото е Варна. — ... когато, казвам, такива са цените на нашите земеделски произведения, ние да си позволяваме да разрешаваме кредити, или по-право да регистрираме направени вече разходи, толкова големи, за отопление и осветление на царските дворци, това е, г. г. народни представители, едно разточителство, което има въ основата си не позволено, не само недемократично, но и нетърпимо раболепие, срещу което не само нашата група, не само депутатите от лъвата страна, от опозицията, но и депутати от болшинството, убедени съм, въ душата си ръзко го осъждаат.

Р. Василев (д. сг): Ама тй съ необходими. Без отопление и осветление не може. Държавата ги издържа, и можем ли сега да ги лишим от отопление и осветление? Обезателно трябва да има такива разходи. Гръшката е, че е гласувано по-малко кредити навремето, когато хората изрично са казвали, че не стига.

Н. Андреев (р): Г. Ради Василев! Вие знаете, че кредити за осветление и отопление могат да се гласуват по-малко и повече. Вие знаете, че и тук може да се правят икономии. И колко повече трябва да се направят икономии от електрически инсталации, от ремонти, от осветление и отопление на царски дворци тогава, когато нъмаме средства, за да задоволим такива жизнени потребности, каквито се откриват всеки ден около нас. Този свръхсметен кредит иде дебело да подчертае политиката на угодничество, на разхищение, на разсипничество. Такива кредити излагат и короната, и управлението, и Парламента.

П. Стоянов (д. сг): Никакво разсипничество. Сравнете го съ нъкой друга република.

Н. Андреев (р): Че разсипничеството е налице, най-добре можем да видим от големите суми, които се искат и са изразходвани за разни командировки. Като почнем от Министерството на просвътата, Министерството на финансите, за международни конференции и т. н., наброяват се близо 10 милиона лева допълнителен извънбюджетен кредит за командировки, след като са предвидени въ редовния бюджет на държавата много милиони за тази цел. Може ли, г. г. народни представители, да се мине мълком, бива ли да се отрече, че това не е въ никой случай икономия, че това не е спестовност, че не следваме политика на съкращение и на събиране двата краища на един изтънъл държавен бюджет, на едни изнемоштели държавни финанси, какъвто е българският държавен бюджет и българските финанси? Такива ще са тй, докато се предвиждат такива големи кредити за командировки.

Прави впечатление между другите кредити, които се искат, че за Министерството на вътрешните работи се предвиждат близо 19 милиона лева допълнителен кредит. Никой не може да въстане против разходи, които се искат за министерство, каквото е вътрешното, което има да поддържа реда и мира въ страната, което има да гарантира живота, честта и имота на гражданството. Но тогава, когато се помисли, че това министерство пръска

толкова милиони лева за стражари и висши администратори, за издръжка на курсове, за инструктори, които поглъщат грамадна част от държавния бюджет и проявяват такава слаба дейност, по резултатите, ако сдмим, че не можаха да заловят нито един от разбойниците, които видяха през цялото лъто и есента въ царството, щом съпоставим едното съ другото, трябва да дойдем до заключението, че тйзи кредити отиват на халосъ. Ще трябва, когато се дават тй стотици милиони за Министерството на вътрешните работи, да поискаме от това министерство, от неговия шеф, въ случая и като шеф на правителството, да се подобри този персонал, да се засили охраната въ нашата страна, да се създаде една дейност, която наистина да може да оправдае поне донкъде разходите и жертвите, които се правят за това министерство, за да можем от друга страна да се представим пред съседите и другите държави като една страна на правовъ редъ и вътрешна сигурност. Въ този редъ на мисли, за характеристика на разточителството, за подчертаване на мисълта, че съ свръхсметния кредит се правят разходи непроизводителни или неналежни, които мъчно могат да се обяснят, въ днешното критическо време, въ което живее нашият народъ и въ което е изпаднала нашата държава, нашата хазна. Трябва да се спра съ нъколко общи думи и на разходите за строителство.

Г. г. народни представители! Преди 5—6 години се започна една строителна политика на държавни сгради, на пътища, съобщения и т. н., която не съответствуваше на нашите редовни приходоизточници, която не съответствуваше на очакванията, които можехме да възлагаеме и на извънредните държавни приходи от единия или другия заемъ. И защото това бйше така, затуй ние се поставихме днес въ положението да нъмаме маса държавни здания недовършени, непокрити, — приготвени за окончателно експлоатиране и затова сме принудени и въ редовните бюджети, и въ свръхсметните кредити, и въ бюджетите на разните фондове да предвиждаме все повече и повече суми за тяхното довършване. А тъкмо такива критични дни, такива критични периоди от живота на държавата и на народа най-добре трябва да служат за поука и примъръ за въ бъдеще — при по-благоприятни условия, при по-благоприятни изгледи да не се предвиждат чрезмърни строежи или да не се ангажират средства за строежи, за окончателното завършване на които не можем да бъдем сигурни, че ще могат да се намерят достатъчно средства и приходи. Ние сега виждаме, че за институти на ветеринарния факултет, за агрономическия факултет, за Народния театър и др. се предвиждат маса средства. Нека оставим на страна агрономическия факултет, който между другото се строи и съ средства на известната фондация. За Народния театър, за който толкова много се говори въ миналото и сега, и въ този бюджет се предвиждат 2.000.000 л., които се искат за довършването на Народния театър, но не се казва, че са окончателни. А между това, кредитът за строежа на театъра набелязаха вече сума 130 или 135 милиона — поточно ще знае г. министърът на народното просвѣщение или г. министърът на финансите. Преди малко се постави един въпросъ на г. министра, и той, въ едни кратки и тихи обяснения, като че ли искаше да каже, че това е последният кредит. Нека по тоя въпросъ — за кредитът, който се дават за довършване на Народния театър — да пожелаемъ, заедно съ г. министра на финансите, нито той да бже безпокоенъ, нито ние да бъдемъ сезирани наново съ регистриране и на други суми за довършване на театъра. Защото въпросътъ не е, г. министре на финансите, да закараме Народния театър въ селото на този или онзи депутат, както преди малко Ви закачиха, нито е въпросътъ за остроумия действителни, нито за остроумия плитки, но въпросътъ е за една бележка, за една критика, че за София стига съ наистина разходите за строежи и особено за Народния театър отдавна е минало времето и предълът, когато трябва да се спрат разходите.

Министър В. Моллов: Спрете ги, аз ще Ви подкрепя въ всѣко отношение.

Н. Андреев (р): Когато говоримъ за разходите, предвидени за строителни нужди, дълженъ съмъ да се спра на разходите, които се предвиждатъ за направата, за довършването на I софийска мъжка гимназия. Г. г. народни представители! За довършването на тази гимназия се иска единъ кредитъ отъ 2.000.000 л., а съмнително е дали само този кредитъ ще може да послужи за целта. Въ всѣки

случай, ако има перо, съ което — успоредно съ нуждите на днешния ден, съ бушуващата криза въ нашата страна — трябва да се примиримъ и да го търпимъ, това е разходътъ за довършването на I Софийска мъжка гимназия. Вие знаете, че това е най-старата, това е най-добре уредената столична гимназия, това е гимназията, въ която преподавателският персоналъ е, така да се каже, образцовъ.

Като имамъ предъ видъ тия именно обстоятелства, и като вземамъ предъ видъ голѣмитъ нужди отъ помѣщение за тая гимназия, азъ казвамъ, че действително този кредитъ по необходимостъ ще трябва да го гласуваме сега. Тая гимназия днесъ е разпрѣсната въ нѣколко помѣщения, толкова нехигиенични, нѣкои отъ които сж бивши яхъри, преобърнати сега на помѣщения за гимназията, а нѣкои сж частни здания, съ съвършено ограничени и малки стаички, въ които просто не може да се води никакво обучение. А за хигиена и други удобства и дума не може да става. А между това за нуждите на тая гимназия, за помѣщенията, които заема тия днесъ, държавата плаща 1.200.000 л. годишенъ наемъ!

Хвърля се на очи и друго едно перо, малко наистина, но характерно за времето и момента, като перо, което не трябва да се разходва днесъ. Пакъ въ областта на строителството, за доставка и монтиране на парно отопление за кожарското училище въ Ловечъ се предвиждатъ 324.000 л. Не знамъ, какъ може да се обяснятъ тия голѣми нужди, тая настоячива потребъба сега да се задоволяватъ тия искания, сега да се прави това парно отопление въ кожарското училище въ Ловечъ. Но понеже се касае за парно отопление, за едно съвършенство въ отоплителната областъ, което е въпросъ на луксъ, на удобство, отколкото на необходима нужда.

А. Пиронковъ (д. ср): Това е едно новострояще се здание, което се довършва, не е ремонтъ.

Н. Андреевъ (р): ... може да се избѣгне сега този кредитъ.

Министъръ В. Молловъ: Г. Андреевъ! Това е, за да харчимъ въглища и да не горимъ дърва. Ако и това наричатъ разсипничество, не знамъ какво да каже човѣкъ.

Н. Андреевъ (р): Освенъ за разходитъ, които споменахъ досега, идвамъ къмъ така нареченитъ помощи, на български, а на чуждъ езикъ — субсидии. Въ нѣкои отъ разходнитъ пера на бюджета е казано: „помощи“, а въ други е казано „субсидии“. За да не става едно многократно повторение на единъ и сѣщъ изразъ, единъ пътъ се казва „помощъ“, другъ пътъ — „субсидия“, следъ това пакъ „помощъ“ и пакъ „субсидия“. По таквъ начинъ имаме нѣколко помощи и нѣколко субсидии, а нѣмаме множество субсидии и помощи! Не бива въ единъ допълнителенъ бюджетъ, какъвто е тоя за свръхсметния кредитъ, да се гласуватъ по принципъ помощи, освенъ помощи за нѣкои нетърпящи крайни случаи.

Въ това отношение типична е субсидията за Народния театръ. Въ редовния бюджетъ имаме предвидена помощъ 8.700.000 л., въ свръхсметния кредитъ имаме предвидени 8.000.000 л. и 1.000.000 л. по-рано, за подновяване движимото имущество на сѣщия — всичко това прави 18.000.000 л. субсидия по бюджета за 1929/1930 г. за Народния театръ. А какво даваме за провинциалнитъ театри, на който въпросъ сѣмъ се спиралъ не само азъ, но и други господа по-рано? Даваме едвамъ 500—600 хиляди лева!

Р. Василевъ (д. ср): 750.000 л.

Н. Андреевъ (р): А за Народния театръ даваме 18.000.000 л.

Ето виждате въ какво положение се поставихме ние. Отидохме къмъ единъ строежъ, създадохме една художествена сграда, изградохме храмъ на изкуството, който може да прави честь на българското изкуство, на българската култура тукъ, въ София, и въ България, но паметникъ на това изкуство, който далечъ надхвърля материалнитъ сили на нашата материална култура. Липсва каквото и да било съответствие между нашата възможностъ да издържаме единъ таквъ луксозенъ театръ и приходитъ отъ него. Ето защо не биваше поне сега да се позволяватъ по-голѣми разходи за театъра, да се позволяватъ по-голѣми харчове, отколкото бѣха позволени съ гласуваната по-рано въ редовния бюджетъ на държавата субсидия отъ 10 милиона лева. Срещу това раззочителство — било за издържка на царския дворъ, било за командировки, било за неналежащи нужди по довършване дър-

жавни строителни предприятия, било за тия помощи и субсидии, за които споменахъ — сж показани въ проекта за свръхсметния кредитъ като приходни източници икономитъ, които се очакватъ по главния бюджетъ и по бюджета на фондоветъ и отъ излишъци отъ постѣпленията. Разбира се, нито едното, нито другото е сериозно, нито едното, нито другото реално ще отговори на очакванията.

Министъръ В. Молловъ: Тогава, следователно, нѣма да има приходи — нѣма да има разходи!

Н. Андреевъ (р): Тогава, следователно, отиваме къмъ батакъ, отиваме къмъ дефицити. Дефицитенъ бюджетъ, това е вториятъ характеренъ белегъ на тоя свръхсметенъ кредитъ.

Министъръ В. Молловъ: Г. Андреевъ! Не сте схванали цѣлия въпросъ — извинете, че Ви го казвамъ. Абсолютно недоразумение — не знаете бюджета и не знаете този бюджетопроектъ, който внасямъ.

Н. Андреевъ (р): Този бюджетопроектъ, който сега обсъждаме, обгръща суми, които сж изразходвани ...

Министъръ В. Молловъ: Той е въ предѣлитъ на редовния бюджетъ; той не излиза извънъ приходитъ, които сж предвидени въ редовния бюджетъ. Приказватъ само така!

Н. Андреевъ (р) ... и който ние сега не като Парламентъ разрешаваме, а като едно послушно съвѣщателно тѣло само регистрираме.

Министъръ В. Молловъ: Можете да го отхвърлите съвършено. Турете ключъ и на театръ, затворете и първата гимназия, не давайте никакви помощи, оставете пенсионеритъ вънъ на улицата! Това е ваша воля — азъ въпросъ не правя! Но нищо не сте разбрали!

Н. Андреевъ (р): Нито икономии, т. г. народни представители, нито постѣпления въ повече отъ предвиденитъ ще имаме при това критично състояние на нашето финансово стопанство.

Министъръ В. Молловъ: Щомъ нѣмаме постѣпления, нѣма да разходваме!

Н. Андреевъ (р): Фактътъ, че презъ януарий ние имаме 14.000.000 л. по-малко постѣпления отъ данъци, показва най-добре колко излишъци ще имаме и колко икономии ще можемъ да реализираме, за да покриемъ разходитъ.

Министъръ В. Молловъ: Казахъ ви, че щомъ нѣма приходи, нѣма да се разходва. Разходва се споредъ месечнитъ бюджети.

Н. Андреевъ (р): При този бюджетъ, следователно, оставаме въ положение на сигуренъ бюджетенъ дефицитъ. И наистина, навсѣкжде, не само теорията, а и бюджетната практика е установила, че свръхсметнитъ кредити, които предвиждатъ често пѣти неналежащи разходи, не осигуряватъ реалното покриване на тия разходи съ реални приходни източници изобщо. Затова, именно, се и въстава срещу тая система на свръхсметни кредити.

Министъръ В. Молловъ: И въобще срещу бюджетитъ.

Н. Андреевъ (р): Не въобще срещу бюджетитъ, а срещу свръхсметнитъ кредити. А ако е въпросъ за бюджетитъ на Демократическия сговоръ, това е съвършено вѣрно, защото тѣ винаги иматъ отенѣкъ на раззочителство — никакви икономии, никаква пестеливостъ!

Затова т. г. народни представители, защото тия свръхсметни кредити сж едно аномално явление въ областта на бюджетната дейностъ; затова защото тѣ предвѣщаватъ и осигуряватъ дефицитъ въ областта на финансовото ни стопанство; затова защото тѣ не идатъ да отговорятъ на належащи, крещящи нужди на момента; затова защото тѣ не съответствуватъ на днешното критично време, въ което живѣемъ, като отразяватъ въ себе си едно раззочителство и раболепие, несъответни за времето и убежденията, съ които днесъ хората живѣятъ — ние енергично въставаме срещу настоящия свръхсметенъ кредитъ, и го осъждаме.

Министъръ В. Молловъ: Баремъ да сте разбрали нѣщо отъ тая работа!

Председателът: Има думата народният представител г. Иванъ п. Янчевъ.

И. п. Янчевъ (з. в): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Азъ обръщамъ вниманието ви най-напредъ на единъ чисто формаленъ въпросъ. Ако отначало и докрай прегледате предложението на обсъждане законопроекта за извънреденъ свръхсметенъ кредитъ по бюджета за 1929/31930 финансова година, вие нѣма да намѣрите никѣде подписа на г. министра на финанситѣ (Смѣхъ), вие нѣма да намѣрите абсолютно никакъвъ подписъ.

Министъръ В. Молловъ: Щомъ правите тази бележка, веднага ще го оттегля.

Б. Павловъ (д): Исковата молба не е подписана, да се прекрати дѣлото!

И. п. Янчевъ (з. в): Г. г. народни представители! Никога едно законодателно предложение или законъ не може да се внесе безъ подписъ. И ако г. министърътъ е пропусналъ да подпише този законопроектъ, азъ смѣтамъ, че ние, Парламентътъ, нѣмаме тая процедура, която иматъ съдилищата — когато нѣкой ищецъ е пропусналъ да подпише исковата молба, това опущение да се поправи въ първото по дѣлото заседание.

Министъръ В. Молловъ: Тогава ще прекратите дѣлото въ първото по дѣлото заседание.

И. п. Янчевъ (з. в): Г. г. народни представители! Азъ смѣтамъ, че на насъ е предложена за обсъждане една бѣла книга — нищо повече: кой е изработилъ законопроекта, кой го е внесълъ, азъ не зная, и съ това именно — като видѣхъ, че законопроектътъ нѣма подписа на г. министра на финанситѣ — азъ си обяснявамъ защо онзи денъ, когато г. Омарчевски говорѣше по законопроекта, г. министърътъ на финанситѣ отиваше тъй често при г. г. началниците отъ своето министерство, които седѣха въ журналистическата лока, и по всѣки единъ параграфъ ги питаше, а по нѣкои параграфи даже ги упрѣкваше за нѣкои работи; изглежда, че той не е проучилъ добре законопроекта.

К. Николовъ (д. сг): Това сж излизани приказки.

И. п. Янчевъ (з. в): По-нататкъ. Чл. 12 отъ законопроекта, който гласи: „Одобрява се IX-то постановление на Министерския съветъ отъ 25 юлий 1929 г., протоколъ № 63“, но г. министърътъ не ни е казалъ за какво се отнася.

Министъръ В. Молловъ: Азъ нали ви казахъ, че се различава този членъ.

И. п. Янчевъ (з. в): Г. г. народни представители! Г. министърътъ на финанситѣ ни казва чисто и просто: одобрявате ли вие протоколъ № 63?

Министъръ В. Молловъ: Той е одобренъ вече отъ Народното събрание, г. Янчевъ.

И. п. Янчевъ (з. в): Тогава защо го пишете тукъ? За какво се отнася, кажете да знаемъ.

Министъръ В. Молловъ: Ще Ви кажа; ще Ви прочета тукъ, че той е одобренъ на 28 февруарий.

И. п. Янчевъ (з. в): Тогава нѣмаше нужда да го пишете тукъ.

Министъръ В. Молловъ: Вие не сте внимавали.

И. п. Янчевъ (з. в): Значи два пѣти ще го одобрявате — нѣма смисълъ.

Г. Чернооковъ (д. сг): То е направено нарочно, за да се объркашъ. (Смѣхъ)

И. п. Янчевъ (з. в): Г. г. народни представители! Съ чл. 15 отъ законопроекта се създава една много лоша практика и, тъй да се каже, се иска да се подведе народното представителство.

Отъ сговориститѣ: А-а-а!

Министъръ В. Молловъ: Защо бе джанамъ!

М. Мотевъ (д. сг): (Къмъ И. п. Янчевъ) Толкова ли Ви е плиткъ акълътъ?

И. п. Янчевъ (з. в): Бѣше внесенъ законопроектъ за опрощаване на онѣзи суми, съ които сж начетени всички отчетници презъ време на войната, било въ Македония, било въ Моравско и Добруджа — една сума, която възлиза на стотици милиони лева. Тоя законопроектъ, по причина на критиката, която се направи — и то много съществена — отъ опозицията, даже и отъ страна на нѣкои отъ болшинството, пропадна въ Народното събрание и вече не излѣзълъ на бѣлъ свѣтъ. Днесъ, обаче, виждаме, че г. министърътъ съ чл. 15 отъ законопроекта иска изново да опрости всички онѣзи суми, съ които сж начетени тия отчетници презъ време на войната, въ една друга форма: „Разрешава се да се оставятъ безъ ходъ всички ревизионни актове на финансовата инспекция, отнасящи се до учреждения и длѣжности лица отъ окупирани презъ войнитѣ територии: Македония, Моравско и Добруджа“. Защо ще оставимъ безъ последствие тия ревизионни актове, когато, ако земята е останала отгатытъ границитѣ, то книгата — отчетнитѣ, ревизионнитѣ протоколи сж тукъ, въ Вашето министерство?

Министъръ В. Молловъ: Тѣй е!

И. п. Янчевъ (з. в): Защо тогава да не имъ търсимъ смѣтка? Има хора, които сж начетени съ голѣми суми и сж хора, които иматъ състояние и отъ които държавата може да събере тия суми. Азъ смѣтамъ, че нѣмаме абсолютно никакво основание да гласуваме тоя чл. 15.

По отношение чл. 16. Съ този членъ се постановява, че министърътъ на финанситѣ е единствено компетентенъ да издава наредби, съ които да опредѣля кои отъ служителитѣ по Министерството на финанситѣ и органитѣ на Министерството на финанситѣ иматъ право да получаватъ възнаграждение и кои нѣматъ, както и да опредѣли размѣра на сѣщото възнаграждение и отъ кого следва сѣщото да се получи. Азъ смѣтамъ, че съ този чл. 16, по отношение възнаграждението на чиновницитѣ на Финансовото министерство, народното представителство чисто и просто абдикира, дава всичкитѣ си права на министра на финанситѣ. Тая практика не е хубава, . . .

С. Савовъ (д. сг): Ами ако чиновницитѣ получаватъ отъ нѣколко мѣста?

И. п. Янчевъ (з. в): . . . още повече, че тукъ се цели нѣщо друго, както се вижда отъ изложението на самитѣ Ваши чиновници.

Министъръ В. Молловъ: Ще ви се дадатъ обяснения задоволителни и вие ще се срамувате.

И. п. Янчевъ (з. в): Нѣма какво да се срамувамъ. Каквито щете обяснения да дадете, азъ не мога да гласувамъ да Ви се дадатъ такива абсолютни права, да опредѣлите Вие кому да се дава възнаграждение и колко. Тия възнаграждения трѣбва да се опредѣлятъ отъ самото народно представителство, а не министърътъ на финанситѣ да опредѣля кому да се дава и кому не. Народното събрание нека да опредѣли: на тия и тия чиновници отъ тая и тая категория, отъ този и този класъ, се дава такова възнаграждение. Какъ да не може народното представителство да опредѣли това възнаграждение? Както има таблица за всички други разходи, защо да не може да се състави таблица и за тия възнаграждения?

С. Савовъ (д. сг): Ти защо не си даде трудъ да отидешъ да видишъ, че тия чиновници сучатъ отъ нѣколко майки?

И. п. Янчевъ (з. в): Г. г. народни представители! Съ този извънреденъ бюджетъ чисто и просто правителството ни дава доказателства, че то не е могло да се задоволи съ четиритѣ бюджета, гласувани досега отъ Народното събрание — редовниятъ бюджетъ на държавата, бюджета на фондоветѣ, бюджета за извънреднитѣ разходи на държавата и бюджета на Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата — и затова ни предлага на разглеждане този пети допълнителенъ бюджетъ. Съ този законопроектъ правителството чисто и просто увеличава разходите на държавата съ още единъ милиардъ лева.

А. Тодоровъ (д. сг): Въ кръга на това, което се икономиса, ще се разходва.

И. п. Янчевъ (з. в): Понеже нѣма икономисано, а разходите си вървятъ, борчове се правятъ отъ фондоветѣ,

от Народната банка и от Земледѣлската банка и пр. Съ този законопроектъ вие увеличавате разходите. Разходите сѣ предвидени въ тѣзи четири бюджета, които сѣ гласувани досега, каква смисълъ има да се гласува този пети бюджетъ? Въ този пети бюджетъ вие предвиждате нови разходи. Дали г. министърътъ на финанситѣ ще намѣри достатъчно сръдства отъ икономитѣ по бюджета, за да покрие тѣзи разходи, ние не знаемъ. Ако не получи достатъчно сръдства отъ икономитѣ, той ще задлъжниѣ къмъ разнитѣ фондове и къмъ държавнитѣ банки, както е ставало и ще става. И затуй дойдохте до това положение, че се принудихте да сключите заемъ, за да платите бюджетнитѣ дефицити, да платите борчоветѣ, които сте направили, защото не сте могли да посръщате редовнитѣ разходи съ редовнитѣ приходи на държавата.

С. Савовъ (д. сг): Голѣмъ финансистъ си! Ще трѣбва да станешъ общински съветникъ, където има бюджети съ по-малко параграфи, за да го разберешъ добре.

И. п. Янчевъ (з. в): Г. г. народни представители! Има нѣколко параграфи, противъ които не можемъ да бждемъ, и смѣтамъ, че сумитѣ по тѣзи параграфи трѣбваше да бждатъ предвидени въ извънредния допълнителенъ бюджетъ.

Нѣкой отъ сговориститѣ: Въ редовния бюджетъ.

И. п. Янчевъ (з. в): Не въ редовния бюджетъ — не можете ме подведе.

Г. г. народни представители! По бюджета на държавнитѣ дългове, § 68, се предвижда помощъ за пострадали отъ природни стихии презъ 1925 г. лица въ Свищовска, Бѣленска и Никополска околии 1.100.000 л.

С. Савовъ (д. сг): Е, противъ тоя кредитъ ли си?

И. п. Янчевъ (з. в): Не, той е умѣстенъ, защото земледѣлскитѣ стопанства тамъ пострадаха следъ като гласувахме редовния бюджетъ.

С. Кърловъ (з. в): Тоя кредитъ има смисълъ, но съ 1.000.000 л. какво ще се направи?

И. п. Янчевъ (з. в): Поради това ние можемъ да гласуваме тоя свръхсметенъ кредитъ.

С. Савовъ (д. сг): Щомъ е за други — не може. Щомъ е за земледѣлци — може.

С. Кърловъ (з. в): За пострадали отъ земледѣлци даватъ единъ милионъ, а за Народния театръ — 8.000.000 л.

И. п. Янчевъ (з. в): Но азъ смѣтамъ, че съ 1 милионъ лева не могатъ да се подпомогнатъ всички пострадали отъ бедствията. Тая сума е съвършено недостатъчна.

С. Савовъ (д. сг): Защо ти не отиде да провѣришъ колко сѣ пострадали и колко пари трѣбватъ, за да ги впишемъ?

И. п. Янчевъ (з. в): Г. г. народни представители! Не сѣ пострадали стопанитѣ само въ тия три околии. Знаете, че презъ миналата стопанска година пострадаха земледѣлски стопани и въ други околии — ония, на които измръзнаха посевитѣ. И на тѣхъ сѣщо така трѣбва да се даде известна помощъ.

И. Гавалюговъ (д. сг): Даде имъ се.

И. п. Янчевъ (з. в): Даде имъ се, но колко имъ се даде? Много малко. Азъ смѣтамъ, че и на тѣхъ сѣщо така трѣбва да се даде известна помощъ, . . .

С. Златевъ (з. в): Нищо не имъ се даде.

И. п. Янчевъ (з. в): . . . и затуй тукъ трѣбва да се предвиди една по-голѣма сума.

Тукъ му е мѣстото, г. г. народни представители, да искамъ да се постави на разглеждане въ Народното събрание по-скоро законопроектътъ за подпомагане пострадали отъ земледѣлски стопанства отъ природни стихии, внесенъ отъ нашата парламентарна група. Съ този законопроектъ се цели да се създаде единъ постояненъ фондъ, отъ който да се подпомагатъ пострадали отъ земледѣлски стопани отъ всѣкакви природни стихии.

А. Тодоровъ (д. сг): Данѣтитѣ ще се увеличатъ тогава.

И. п. Янчевъ (з. в): Г. г. народни представители! Вие намирате сръдства за много други работи; вие намирате въ себе си куражъ да опрощавате 160.000.000 л. на българскитѣ индустриалци; вие ще намѣрите сръдства и за подпомагане пострадали отъ земледѣлски стопани.

И. Гавалюговъ (д. сг): Защо си кривишъ душата?

И. п. Янчевъ (з. в): Азъ говоря сега за образуването на единъ фондъ, отъ който да бждатъ подпомагани пострадали отъ природни стихии земледѣлски стопани, за да бжде гарантиранъ земледѣлецътъ, за да бжде той спокоенъ, когато влага своя трудъ презъ цѣлата година. Единствено земледѣлското производство е изложено на природнитѣ стихии; земледѣлското производство е sui generis производство, и затова ние трѣбва да създадемъ съ специаленъ законъ единъ фондъ за подпомагане на пострадали отъ земледѣлски стопани отъ природни стихии.

Прочее, отъ името на нашата парламентарна група азъ протестирамъ, че досега още не е сложенъ за разглеждане внесенитѣ отъ насъ законопроектъ за подпомагане на пострадали отъ природни стихии земледѣлски стопани. По бюджета на Министерството на общественитѣ сгради, пѣтищата и благоустройството, § 18, се иска 15.000.000 л. кредитъ за поправка на пѣтища и мостове, повредени отъ наводненията. Ето едно перо, на което сѣщо така не можемъ да се противопоставимъ. Нуждата отъ тая сума се е явила следъ като сме гласували редовния бюджетъ. Обаче ние се обявяваме противъ всички консомативни разходи за отопление и освѣтление, за командировки, за наеми и пр. консомативни разходи, които трѣбваше да бждатъ предвидени въ редовния бюджетъ.

К. Николовъ (д. сг): Сега лѣто иде; защо ти трѣбва освѣтление и отопление!

С. Савовъ (д. сг): И борина има!

И. п. Янчевъ (з. в): Г. г. народни представители! Съ този допълнителенъ бюджетопроектъ се прави едно увеличение на разходите по редовния бюджетъ по различнитѣ министерства. Така напр., разходите по Министерството на вътрешнитѣ работи, за администрация и полиция, сѣ увеличени съ 18.630.000 л. Като погледнете бюджетопроекта, ще видите, че по всички министерства разходите, предвидени въ редовния бюджетъ, сѣ пропорционално увеличени. Азъ смѣтамъ, че най-голѣмо увеличение се прави пакъ на разходите по Министерството на вътрешнитѣ работи. Съ това като-че-ли за лишенъ пътъ искате да докажете, че вие чисто и просто се крепите на администрацията и полицията. Безъ нея вие не можете и затова колчемъ речете да харчите отъ името на държавата, вие най-много давате тамъ.

С. Савовъ (д. сг): Искаме да предпазимъ държавата отъ разбойници.

Н. Кемилевъ (д. сг): По-добре е на българска полиция да се крепишъ, отколкото на чужди агенти.

И. п. Янчевъ (з. в): Недейте разправя за чужди агенти, защото ако погледнемъ по-подробно на този въпросъ, ще излезе, че чужди агенти сѣ тия, които иматъ документи въ джобоветѣ си за такива, а не ги даватъ на правосъдието.

Н. Кемилевъ (д. сг): Имате ги, имате ги.

И. п. Янчевъ (з. в): Ние никога не сме поддържали чужди агенти. Ако има такива, нека се дадатъ подъ съдъ. Ние не сме ги защищавали. Недейте само се тупа по джобоветѣ, че имате документи. Фактътъ, че не давате никого подъ съдъ, показва, че вие правите само провокации и искате наново да създавате сътресение въ тая държава.

Н. Кемилевъ (д. сг): Защо изключихте Драгнева?

И. п. Янчевъ (з. в): Защо изключихме Драгнева ли?

Н. Кемилевъ (д. сг): Ама честно отговори.

И. п. Янчевъ (з. в): Изключихме го, защото иска да участвува въ нѣкоя си международна организация, за която ние нѣмаме хаберь.

Н. Кемилевъ (д. сг)): Коя е тя?

И. п. Янчевъ (з. в): Повече недейте ме пита, нѣма да ви разправямъ.

Г. г. народни представители! Въпреки, че тук се говори много, когато разисквахме по редовния бюджет и се направиха големи критики за разходването на държавни средства чрез надници на надничари, ние сега пак виждаме в този допълнителен бюджетпроект да се предвиждат по Министерството на търговията, промишлеността и труда по § 267 разходи за надници. По § 267 се предвижда: (Чете) „Надници на щатните работници в Държавната печатница 2.000.000 л.“ Значи не е стигнала предвидената в редовния бюджет сума, та трябва сега още 2.000.000 да се предвидят за надници. Аз не мога да разбера какви нужди са заставили Държавната печатница да засили толкова много работата си, щото да не може да я свърши с редовни служаци, а е трябвало да се назначат извънредни надничари, за които се предвиждат сега 2.000.000 л.!

С. Савовъ (д. сг): Нали и твоите речи трябва да печатат!

И. п. Янчевъ (з. в): Изглежда, че има много наши кавички приятели, които трябва да се настанят на работа.

Г. г. народни представители! В бюджетпроекта има едно перо: (Чете) „Поддържане Смесената гръцко-българска комисия по изселването 7.000.000 л.“ Върно е, че Смесената гръцко-българска комисия по изселването не е чисто български, чисто наш държавен институт. Тя е един международен институт, създаден по силата на известни договори. Обаче нашата държава си има свой представител в тази комисия, има начини на контрол, има начини да се погрижи, щото част по-скоро да се ликвидират дълга на тази Гръцко-българска смесена комисия, за да не става нужда да се предвиждат все нови и нови средства. Не стига, че даваме средства по редовния бюджет за издръжката й, но и сега, с този извънбюджетен кредит, даваме една сума от 7 милиона лева. Доколкото се простират моите сведения, аз зная, че тази комисия привършва своята работа.

С. Савовъ (д. сг): Още не е свършила.

И. п. Янчевъ (з. в): Ако в нея има още някои, които нарочно създават канцеларщина, за да могат да продължават своето съществуване на служба и да получават тлъсти заплати, аз съмтам, че нашата държава, която дава пари за издръжка на тази комисия, трябва чрез своите органи, чрез своите делегати, които са в комисията, да се погрижи, щото част по-скоро да се ликвидира съ тази дъла, за да не става, щото, вместо да изпишем веджид, да извадимъ очи, т. е. вместо да направимъ някаква полза на българското население — да го настаняваме или да ликвидираме неговите имоти — ние да ликвидираме повече с държавните средства и да свършимъ, тъй да се каже, с по-голям разход и, като направим единъ баланс, да излъже, че сме направили по-големи разходи, отколкото е сумата, с която сме ликвидирали. Ето защо, аз съмтам, че правителството в туй отношение има известна отговорност и ще трябва да се погрижи част по-скоро да се ликвидира съ тази комисия.

Друго едно перо има: (Чете) „Разноски по участието на България в международни комисии — 3.000.000 л.“ Г. министърът на финансите не ни е обяснил точно за какви разноски се отнася това перо. Обаче аз съмтам, че достатъчно много разходи предвижда българската държава за участието на България в всички международни конференции, събори, и т. н. Много зле се излагаме навън съ това; даже някои в странство, когато се разглеждаше репарационният въпрос, са ни натяждали, че България си е позволявала големи лукс да участва в всички международни конференции, и то по всички въпроси, които абсолютно никак не засягат наши народни и държавни крепящи нужди. Но и тук пак предвиждаме една доста голяма сума от 3.000.000 л. Аз не зная дали тази цифра е изчислена, е определена така точно по нашите договори, та да не можем да я изменимъ. Но правителството не дава никакви обяснения по нея.

Г. г. народни представители! По отношение най-големото разходно перо от този бюджет, именно § 12 по бюджета на фондовете, държавата дава 130.000.000 л. за изплащане пенсията за изслужено време и пр.

Г. г. народни представители! Този е най-кардиналният, най-сериозният въпрос, на който трябва да се спре народното представителство. От всички суми, които са предвидени в този бюджет, най-големо перо е именно по този параграф — 130.000.000 л. Значи, от глобалната сума по този бюджет, 800.000.000 л., 130.000.000 л. се дават за изплащане пенсия, за изслужено време и пр. Аз

мога да ви заявя, че ние нямаме нищо против даването на пенсия, но пенсията трябва да се поддържа, да се изчисляват математически така, щото никой да не може да получава по-голяма пенсия, отколкото има право да получава, съобразно и пропорционално на неговите удържки. Какъ може да се обясни, че пенсионният фонд се изчерпва и че държавата трябва да дава нови и нови средства за изплащане на пенсията?

Р. Василевъ (д. сг): Съ обезценяването на нашия левъ.

С. Савовъ (д. сг): Държавата е длъжна по конституцията да дава пенсия на своите изслужили чиновници.

И. п. Янчевъ (з. в): Доколкото знаем от живота, досега не сме чули никое застрахователно дружество да е фалирало. Всяко застрахователно дружество, където, при това, се бори с много големи рискове, правят се застраховки за живот, за пожар и пр., прави такива математически, бих казал астрономически, изчисления, че винаги реализира печалби. Вие знаете, че всички застрахователни дружества реализират печалби. Какъ пенсионният фонд да не може да направи така смътката си?

Р. Василевъ (д. сг): Да Ви дамъ едно малко обяснение, г. Янчевъ. Преди войните хората получаваха пенсия по 150—200 л. златни. Понеже средствата на фонда бяха в наши банки, в наши кредитни учреждения, подир войните те се обезцениха и пенсията от 150—200 л. златни станаха толкова книжни. А не можеше да оставите пенсионера с 150—200 л. книжни, защото то значеше да го изложите на смърт. Тъй че, преди всичко, обезценяването на лева изведе фонда, а не присъединяването на другите пенсия към пенсионния фонд. Обезценяването на лева е преди всичко основната причина; другите причини са по-маловажни.

С. Златевъ (з. в): И земледелците бяха внесли златни пари в банката, но държавата после им ги плати в книжни. Тогава и на тях трябва да им платят в злато.

С. Савовъ (д. сг): Да, но твоето жито пакъ расте жито.

Р. Василевъ (д. сг): 30 години служил пенсионерът на държавата, получавал пенсия по 200 л. златни и сега след войната, да получава пакъ 200 л. книжни, няма да му стигнат само за цигари.

Н. Кемилевъ (д. сг): И друго нещо в връзка с този въпрос. Вие, г. Янчевъ, искате да намаляваме чиновничеството.

И. п. Янчевъ (з. в): Разбира се.

Н. Кемилевъ (д. сг): Когато ще намаляваме чиновниците, ще трябва да уволняваме издънките ли, младите, новите сили, които идат, или тия, които са изслужили вече за пенсия? Кое предпочитате?

И. п. Янчевъ (з. в): Какъ ще уволняваме младите! Разбира се, ще уволняваме старите чиновници.

Н. Кемилевъ (д. сг): Нали всички се стремим към това — да обновим чиновническия персонал.

К. Христовъ (з. в): Ами какъ може да се обясни това: членъ на постоянна комисия да получава пенсия 4.100 л. месечно?

С. Кърловъ (з. в): Ние искаме да не се получават едновременно две пенсия. Обеща се да се внесе законопроектъ за изменение на закона за пенсията, обаче и досега го няма. Кога ще стане това, следъ десетъ години ли?

И. Гавалюговъ (д. сг): Втора пенсия могат да получават само военно-инвалидите. Вие противъ тях ли сте? (Председателското място заема подпредседателят А. Христовъ)

С. Кърловъ (з. в): Когато държавата дава по 300 милиона лева на пенсионния фонд, никой не може да получава по две пенсия. Щомъ му давате една пенсия отъ 5.000 л., не можете да му давате и друга пенсия. Когато единъ човък има доходи съ милиони, не можете да му давате и пенсия. Това ви каза днесъ и г. Падаревъ тук отъ трибуната. Г. министър Молловъ преди две години обеща, че ще внесе законопроектъ за изменение на закона за пенсията, но изглежда, че не му остава време от командировки в чужбина!

И. Гавалюговъ (д. сг): За да направя онова, което вие не можете да направите. Не е безполезна тая командировка.

С. Кърловъ (з. в): Това го прецени цѣлиятъ български народъ.

И. Гавалюговъ (д. сг): Прецени го и даде гласа си за Сговора въ изборитѣ. Той не отива въ чужбина, за да се разхожда, а за да върши работа. Азъ бихъ далъ петъ пѣти повече, ако ти можешъ да свършишъ тая работа. (Пререкания между И. Гавалюговъ и С. Кърловъ)

Председателстващъ А. Христовъ: Моля, г-да, оставете оратора да говори.

И. п. Янчевъ (з. в): Г. г. народни представители! Азъ разбирамъ мисълта на г. Ради Василевъ; разбирамъ и мисълта на г. Кемилевъ. Обаче г. Кемилевъ не може да се оправдава по този начинъ, защото още не сѣ уволнили тия 10 хиляди чиновници, за които се пое задължение при подписването на договора за заема. Ако бѣхте уволнили тия чиновници, щѣхте да намилите държавния бюджетъ, а досега вие не сте направили никакво намаление на държавния бюджетъ въ това отношение.

И. Гавалюговъ (д. сг): Това става постепенно. Нали е за предпочитане да остане единъ, който е изслужилъ за пенсия, вмѣсто да го уволнишъ, да му дадешъ пенсия и на негово мѣсто да назначишъ другъ, който да получава неговата заплата?

И. п. Янчевъ (з. в): Не сте уволнили никого. По отношение възражението на г. Ради Василевъ. То може да се вземе подъ внимание, обаче, не можете само съ него да се оправдаете. Веднѣжъ държавата даде помощъ, втори пѣтъ даде — постоянно дава помощи на пенсионния фондъ и въ редовни, и въ извънредни бюджети. Докѣде ще стигнемъ тогава?

И. Гавалюговъ (д. сг): И още държавата не може да надсмотне да се издѣлжи.

И. п. Янчевъ (д. сг): Азъ мисля, че главната причина за изчерпването на пенсионния фондъ не е тамъ. Главната причина за това е, че следъ 9 юний вие несправедливо създадохте много голѣми пенсии на хора, които не сѣ внасяли навремето удържки, пропорционално на пенсията, които получаватъ днесъ. Вие дадохте на нѣкои хора даже пенсии по-голѣми отъ заплатитѣ, които сѣ получавали преди 9 юний. Това е главната причина за изчерпването на пенсионния фондъ.

Г. г. народни представители! Предвижда се въ единъ параграфъ и субсидия 4 милиона лева на Българското паракходно дружество „Постоянство“. На това дружество и другъ пѣтъ сѣ давали субсидии, струва ми се 10 милиона лева. Въпрѣки желанието ни да имаме и ние родни паракходи, търговска флотилия и не знаемъ какво и що още, ние трѣбва да се простираме споредъ чергата си. Не можемъ да даваме субсидии на едно чисто частно дружество. Това дружество не е държавно, та да му даваме съ десетки милиона лева субсидия редовно съ всѣки бюджетъ, редовенъ и извънреденъ. Не може така.

И. Гавалюговъ (д. сг): То е за поощрение на мѣстното.

И. п. Янчевъ (з. в): Азъ смѣтамъ, че при днешното положение, въ което се намира държавата, ние не бива да си позволяваме този луксъ.

П. Стояновъ (д. сг): Г. Янчевъ! Позволете ми само две думи да Ви кажа.

И. п. Янчевъ (з. в): Заповѣдайте. Зная, че сте заинтересованъ въ тая работа.

П. Стояновъ (д. сг): Никога. Отъ тамъ (Сочи опозицията) казваха по-рано, че азъ съмъ ималъ акции въ паракходното дружество. За голѣмо съжаление, никога не съмъ ималъ и нѣма да имамъ. Но да ви кажа защо държавата трѣбва да дава субсидия на това паракходно дружество. Ето защо.

Преди основаването на Българското търговско паракходно дружество една торба брашно се носѣше до Цариградъ за единъ златенъ левъ. Провѣрете, има цѣла архива и статистика, за да видите кое е накарало варненскитѣ търговци, макаръ и безъ голѣмо образование, да зами-

слятъ създаването на това дружество и още тогава да накаратъ и държавата да вземе участие и да дава субсидии, за да се дойде, не следъ дълго време, следъ три години, до положението една торба брашно да се пренесе отъ Варна до Александрия за 33 ст. Тогава цѣфна и голѣмата мелничарска индустрия въ Варна, Бургазъ и Балчикъ. Въ послѣствие събитията дойдоха така, че трѣбваше да се увеличи тая субсидия, защото трѣбваше да търсимъ пазари за нашето производство, за което сега плачемъ всички. И вие виждате, че ние постепенно губимъ пазаритѣ въ Цариградъ, Пирей и островитѣ. Защо? Защото единъ килограмъ жито отъ Америка съ стандартизиранитѣ паракходи преди 2—3 години идваше за толкова време, за колкото отиваше отъ Бургазъ до Цариградъ. Тая субсидия не се дава нито за облагодетелствуване „наши“ и „ваши“, нито за акционеритѣ на дружеството, а всецѣло отива за търсене пазари на българското земледѣлско, индустриално и занаятчийско производство.

И. п. Янчевъ (з. в): Въ книгата на това дружество нѣма специаленъ параграфъ за търсене пазари, за да се отнесе къмъ параграфа тая сума.

П. Стояновъ (д. сг): Въ паракходното дружество азъ нито съмъ вземалъ участие, нито вземамъ участие. Азъ Ви говоря като специалистъ и като човѣкъ, който пропагандира значението на воднитѣ пѣтища. Занимавалъ съмъ се и продължавамъ да се занимавамъ съ този въпросъ. И най-малко вие, които плачете за пазаритѣ на земледѣлското производство, трѣбва да вдигате ръка и протестъ противъ тая субсидия. Защото, ако нѣмаше тѣзи паракходи, азъ ви гарантирамъ, че ние не бихме могли да изнесемъ нито единъ килограмъ за никѣде, защото тѣ сѣ, които регулиратъ тарифитѣ по нашия износъ, по море. Нѣкога дори, когато не съществуваха още Българското паракходно дружество, българското правителство даваше на Кунардъ Лайнъ и на Фрайсинъ специални субсидии, за да надгледатъ въ нашитѣ пристанища поне по единъ пѣтъ месечно.

И. п. Янчевъ (з. в): Азъ мисля, че тукъ демагогия не се прави.

И. Гавалюговъ (д. сг): Има неразбиране.

П. Стояновъ (д. сг): Това е единъ специаленъ въпросъ, съ който вие не сте имали никога време да се занимавате и да го разучите.

И. п. Янчевъ (з. в): По този въпросъ демагогия не се прави. Азъ казвамъ, че при днешното финансово положение на нашата държава, не бива да си позволяваме лука да насърчаваме едно дружество...

И. Гавалюговъ (д. сг): Не е луксъ.

К. Николовъ (д. сг): При това положение, ще трѣбва да увеличимъ субсидията на дружеството, нали искаме да засилимъ нашия износъ.

И. п. Янчевъ (з. в): Чакайте да се изкажа. (Глъчка) Не сте чули какво съмъ казалъ. Слушахте вашия другаръ по-ловинъ часъ, а мене не искате и да чуете. Дайте ми възможностъ да се изкажа. Сумата се дава на изразходване тая година, а ние сме дали по-рано субсидия на дружеството съ другитѣ бюджети. Сега искате да се даде на това дружество съ свръхсметния кредитъ още 4 милиона лева. Каква извънредна, каква нова, каква, така да се каже, не-надейна нужда изникна, наложи да се даде нова помощъ на това дружество?

И. Гавалюговъ (д. сг): Липса на пазари и износъ.

П. Стояновъ (д. сг): Веднага ще ви отговоря.

И. п. Янчевъ (з. в): Азъ знамъ много добре, че тогава, когато нашитѣ брашна, нашитѣ зърнени храни стоятъ непродадени, се внасятъ отъ вънъ такива. Това е политиката на днешното правителство. А съ какво ще оправдаете вие даването на тѣзи 4 милиона лева като помощъ на това дружество?

П. Стояновъ (д. сг): Г. Янчевъ! Увеличението на субсидията произлиза отъ новитѣ линии, които, съгласно договора, който и вие и ние гласувахме миналата година, се създадоха. Защото, за всѣка една миля се дава опредѣлена сума. Тукъ не се дава нищо кесимъ, пресметания правятъ и се дава за всѣка миля.

И. п. Янчевъ (з. в): И по-рано сме давали.

П. Стояновъ (д. сг): Миналата година, въ мое отсъствие, е минал новият договор на параходното дружество. Съ този договор правителството му е наложило да открие нови линии. Бюджетът тогава беше вече минал и затова сега се налага предвиждането на тая сума. Идущата година това няма да се повтори, защото въ договора е казано, че субсидията не може да бъде по-голяма от 17 милиона лева.

И. п. Янчевъ (з. в): Г. г. народни представители! Предвижда се и една сума от 21.500.000 л. за построяване и довършване намиращите се понастоящем въ постройка нови железнопътни линии, както следва: Радомир—Дупница—Горна-Джумая, Ямбол—Елхово—Шахлий, Пловдив—Карлово, Шумен—Карнобат, София—Пирдоп, Карлово—Казанлък, Горна-Орховица—Елена, Кричим—Пещера, Чепино—Якоруда—Неврокоп — осем линии.

Г. г. народни представители! Азъ мисля, че за постройката на тѣзи нови железнопътни линии имаше предвиден кредит въ извънредния бюджетъ. Азъ не зная дали изчисленията, които сѣ правени, не сѣ били вѣрни или какви нови нужди сѣ наложили изразходването на по-голям суми. Не зная дали материалитѣ сѣ закъпнали, що ли, защо не е направена сметката точно? Нали имаме инженери, техници, които изчисляватъ? Азъ не казвамъ, че по принципъ съмъ противъ предвиждането на тази сума, защото това е единъ разуменъ разходъ, но азъ искамъ да кажа, че за тѣзи линии ние по-рано сме предвиждали суми, но не сѣ ли стигнали или що? Азъ моля г. министра на финанситѣ да ми обясни това.

И. Гавалюговъ (д. сг): Ще Ви обясни.

И. п. Янчевъ (з. в): Тѣй като една отъ новитѣ линии, която се строи, именно линията Ямбол—Елхово—Шахлий, е въ моята избирателна околия, ползувамъ се отъ случая да помоля правителството да си вземе бележка и частъ по-скоро да направи необходимото за довършването на тази линия.

Министъръ В. Молловъ: Безъ пари въ тѣзи мѣчни времена!

И. п. Янчевъ (з. в): Азъ казахъ, по принципъ нашата група не е противъ постройката на тѣзи линии, но, казвамъ, че трѣбва да се доставятъ своевременно всички материали, които сѣ нужди за постройката на тѣзи линии, защото стана вече камила и камилче. Въ нашата околия започнаха да се подиграватъ, да казватъ „Колко ли още поколѣния ще изминатъ, докато линията се направи“. А трасето, г-да, е готово, мостоветѣ сѣ готови, защо не се довърши линията? Най-после, държавата е хвърлила токозъ милиона лева за постройка на тѣзи линии, построила е и единъ голѣмъ мостъ и сега тѣзи срѣдства, тѣзи капиталъ оставатъ неизползувани въ стопанско отношение. Затова, налага се частъ по-скоро да се довърши линията, за да могатъ да се използватъ капиталитѣ, които вече сѣ вложени въ нея.

К. Куневъ (д. сг): Презъ ваше време какво направихте тамъ?

И. п. Янчевъ (з. в): Говори се, че трѣбвало да се доставятъ траверситѣ, че релситѣ не били доставени. Азъ чувамъ, че имало вече доставени релси, че скоро трѣбва да се пренесатъ и да започне постройката по-бързо.

К. Куневъ (д. сг): Ще признаете ли, че презъ ваше време въ Елхово не е направено нищо?

И. п. Янчевъ (з. в): Не е вѣрно. Тогава се работи трасето и ние продължихме сега нашата дейностъ и ние нѣмаме нищо противъ това.

Въ заключение, г. г. народни представители, азъ съмъ тамъ, че много пера, почти 90% отъ перата, предвидени въ този бюджетъ, не търпятъ оправдание. Азъ разбирамъ, както казахъ, за две-три пера, за които нуждата е изникнала следъ като е гласуванъ редовниятъ бюджетъ и пр., разбирамъ за тия нужди, както казахъ, напр., подпомагане пострадалитѣ отъ наводнението, което причини загуби, отъ вихрушкитѣ, които причиниха загуби на полски имоти и пр., за тия разходи нуждата изникна отпосле, но за много други нужди, почти за всички други, които се визиратъ въ представения законопроектъ, азъ не виждамъ никакъвъ разумъ, не виждамъ оправдание за поставянето имъ въ него именно

сега, за да се гласуватъ и да се даде право на г. министра на финанситѣ да ги разходва. Това показва, че финансовиятъ министъръ не е могълъ навремето да си изработи единъ бюджетъ редовенъ, такъвъ, който да нѣма нужда отъ корекции, още повече следъ като му е гласуванъ и извънредния бюджетъ, това показва, че бюджетътъ е билъ съставенъ не така, че да отговаря напълно на нуждитѣ на населението на държавата, ами че е правенъ малко така, гдето го наричатъ, пардонъ за израза, за демагогия. Значи турени материални разходи по-малко и въ послѣствие съ 4—5 бюджета искаме материални разходи по-голям. Това е нашето заключение.

И. Гавалюговъ (д. сг): Щомъ получишъ удовлетворение, ще гласувашъ.

Председателствуващъ А. Христовъ: Има думата народниятъ представител г. Борисъ Павловъ.

Б. Павловъ (д): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! У насъ не отъ вчера, а много отъ отдавна се шири практиката на извънбюджетни кредити. Една практика, която е осъждана тамъ, кждето е съществувала, една практика, която често е осъждана и у насъ, една практика, съ която така или иначе съ течение на времето трѣбваше да се ликвидира. Уважаемиятъ г. Пѣдаревъ, въ своята рѣчь по тая кредитъ, заяви, че не могатъ да бъдатъ предвидени всички ония нужди, които трѣбва да се задоволятъ, а заедно съ това и кредититѣ, които ги задоволяватъ въ редовния бюджетъ, затова извънредниятъ бюджетъ, извънреднитѣ кредити се налагатъ. Тая мисль е права само до толкова, доколкото единъ извънреденъ кредитъ, като настоящиятъ, идва да задоволи извънредни нужди, нужди, които не сѣ могли да бъдатъ предвидени, нужди, които сѣ настѣпили следъ гласуването на редовния бюджетъ. Въ подкрепа на тая своя мисль г. Пѣдаревъ говори за бедствието въ Свищовско. Безспорно, ако е въпросъ да се задоволи оная нужда, която това бедствие създаде, единъ извънреденъ кредитъ намира своето оправдание; обаче у насъ извънреднитѣ кредити, които сѣ съпътници на редовнитѣ бюджети, идватъ, преди всичко, не за да задоволятъ извънредни нужди, а за да задоволятъ редовни нужди, които сѣ били известни преди да се гласува редовниятъ бюджетъ, и за които въ редовния бюджетъ е могло да се предвидятъ нуждитѣ кредити, но, по единъ или други причини — понятно какви — това не е станало.

Независимо отъ това, извънреднитѣ кредити у насъ иматъ и друга една характерна черта: тѣ не идватъ да разрешатъ разходи, а идватъ да оформятъ извършени такива. Всичко това, безспорно, рисува картината много печално.

Настоящиятъ законопроектъ за извънреденъ кредитъ, освенъ че има недостатѣци, каквито сѣ имали всички закони отъ тая характеръ, но има и други такива. Съ него се иска гласуването на разходи, и то въ размѣръ, който не съответствува на днешното стопанско и финансово положение, въ което се намира страната. Ние говоримъ за какви ли не кризи, говоримъ за икономии, а не виждаме да се правятъ икономии тъкмо отъ тамъ, отъ кждето трѣбва да се правятъ. Съ това не искамъ да хвърля упрѣкъ върху г. министра на финанситѣ. Въ единъ апострофъ преди малко той каза тукъ, че не прави въпросъ за довърне отъ този законопроектъ. Нѣщо повече, той ви заяви, че ако гласувате или не гласувате който и да е кредитъ, за него това е безразлично. Безспорно, всичко това показва, че и той чувствава, че не е всичко въ редъ, че има нѣщо, което и той не одобрява.

Министъръ В. Молловъ: Нѣма такова нѣщо. Вие не сте ме разбрали.

Б. Павловъ (д): Това показва, че г. министърътъ на финанситѣ, който заявяваше, че държи голѣма ножица и че може да рѣже навсѣкжде, не може на практика да приложи тия голѣми ножици и по отношение действията и исканията на своитѣ колеги въ кабинета. Това е самата истина. И, безспорно, той ще търпи това по много съобщения, поради естеството на нѣщата, които съществуватъ въ самия Сговоръ, като управляваща партия.

Следъ тия предварителни бележки азъ ще се спра само на нѣкои пера отъ този законопроектъ, които сѣ отъ по-съществено значение, като съмъ тамъ, че когато се гласува параграфъ по параграфъ, ще бъде по-добре да се изкажемъ по отдѣлнитѣ пера.

Прави ми впечатление, преди всичко, че въ чл. 16 отъ законопроекта не се говори за никакъвъ кредитъ, а се дава тълкувание на една наредба, която

преди това тълкуване, което й се даде сега, бѣше изтъкувана отъ една висша сѣдебна инстанция — Административния сѣдъ — не по начинъ, по който тя сега се тълкува. Азъ смѣтамъ, че наредби отъ тълкувателен характеръ не могатъ да сѣществуватъ въ единъ законопроектъ за извънреденъ кредитъ, като настоящия. Ако г. министърътъ на финансите иска това, що иска съ чл. 16 отъ настоящия законопроектъ, той може да го постигне по другъ начинъ. Но ако съ закони за извънредни кредити трѣгнемъ да създаваме нови закони по пѣтя на тълкуването, мене ми се струва, че ще се изправимъ предъ много опасности. Независимо отъ тая формална бележка, която правя, азъ смѣтамъ, че тълкуването, което се дава, въ сѣщностъ е едно тълкуване, което не съответствува на оная правда, за която говори Административниятъ сѣдъ, който е тълкувалъ тая наредба. И мене ми се струва, че добре ще бѣде отъ страна на г. министра, не само за да запази престижа на тази административна инстанция, но отъ гледна точка на правдата и рационалността въ случая да се откаже отъ това тълкуване.

Министъръ В. Молловъ: Нѣма да се откажа и ще Ви дамъ аргументи, които и Васъ ще убедятъ.

Б. Павловъ (д): Безспорно, Вие нѣма да се откажете, Вие ще искате — Камарата ще гласува или не, то е другъ въпросъ. Но отъ гледна точка на това разбиране, което представлявамъ, азъ смѣтамъ, че тълкуването на Административния сѣдъ е много по-право отъ тълкуването, което иска да даде г. министърътъ съ настоящия законопроектъ, и то не защото има изложение отъ заинтересованитѣ. Та по кой въпросъ нѣма изложение? Вие сега за всичко получавате изложения. Не е въпросъ, че има изложение, че има хора, които викатъ; въпросътъ е за една правда, която, безспорно, трѣбва да сѣществуватъ при управлението на известни служби.

Другъ въпросъ отъ значение, не за пръвъ пѣтъ повдигнатъ съ настоящия законопроектъ, това е въпросътъ за пенсиятъ. Нѣма какво да криемъ, този въпросъ е дебатиралъ надълго и широко; дебатира се отъ заинтересованитѣ, между заинтересованитѣ, дебатира се и отъ други, които, безспорно, искатъ да поставятъ пенсионния фондъ на оная висота, която оправдава целитѣ, които държавата преследва съ него. Никой не може да бѣде противъ пенсиятъ. И ние ще трѣбва да свикнемъ съ практиката дълги години наредъ въ редовнитѣ бюджети и въ закони за извънбюджетни кредити да предвиждаме суми за пенсионеритѣ. Това е бѣдѣето. Но ако правя тази констатация, която не е отъ утѣшителнитѣ, безспорно, ние ще трѣбва да се помѣчимъ да уредимъ веднѣжъ завинаги въпроса за пенсиятъ, да го поставимъ на оная висота, на която трѣбва да го поставятъ не интереситѣ на пенсионеритѣ, а интереситѣ на държавата. Ще трѣбва, безспорно, да се създаде единъ новъ законъ, който да даде на всѣки пенсионеръ, съ огледъ на неговото имотно положение — забележете добре — това, което трѣбва да му се даде, за да сѣществуватъ. Но начинътъ, по който сега сѣ регламентирани пенсиятъ, е единъ начинъ както отъ гледна точка на интереситѣ на фиска, така и отъ гледна точка на интереситѣ на обществото, въ много отношения неоправданъ. Приказваше се, че ще бѣде внесенъ законопроектъ за измѣнение закона за пенсиятъ. Изглежда, че такъвъ се работи.

Министъръ В. Молловъ: Имайте малко търпение.

Б. Павловъ (д): Въ това нито за моментъ не сме се съмнявали. Но това, което бихъ искалъ да кажа, е, че е желателно часъ по-скоро този въпросъ да бѣде поставенъ въ Народното събрание, за да може то да каже своята дума по оная законъ, който г. министърътъ ще му представи.

Уважаеми г. г. народни представители! Азъ казахъ въ самото начало, че между многото недостатѣци, между многото лоши страни на този кредитъ, най-лошата страна е тая, че разходитѣ, които се искатъ да се одобрятъ, да се оформятъ съ него, сѣ разходи, направени безъ огледъ на тежкото стопанско положение, въ което се намира нашата страна. И ако аслж трѣбва да се критикува този законопроектъ, той най-много трѣбва да бѣде критикуванъ въ това отношение. Първото впечатление, което ни прави законопроектътъ, то е, че за доставката на мебели за Народното събрание, за поправка на частъ отъ зданието на Академията на наукитѣ, кждето заседаваше Народното събрание, за доставка и монтажъ на освѣтител-

нитѣ тѣла въ Народното събрание и др. се иска одобряване на единъ кредитъ отъ 3.750.000 л.

Уважаеми г. г. народни представители! Ние постоянно сме тукъ, въ Народното събрание; всички ще се съгласятъ, че това, което стана, мобилировката, която се направи, не отговаря нито на рѣста на българската държава, нито на срдствата, съ които разполага тя. Може би да ми се каже, че се ловя за дреболии, за мобилирането на тая канцелария, на оная и не зная още на коя. Обаче това, което става въ Народното събрание, кждето всѣки день се приказва за голѣми икономии, това свидетелствува за онзи духъ, съ който ние живѣемъ, единъ духъ на разточителство и който се отрица отъ нуждитѣ, които трѣбва да се удовлетворятъ съ малкитѣ срдства, съ които разполага българската държава. И ако споменавамъ за Народното събрание, то е затова, защото сѣщиятъ този духъ на разточителство вѣе почти навсѣкжде. Така е въ държавнитѣ стопанства, така е въ управлението на държавнитѣ служби, така е, за голѣмо съжаление, и въ частнитѣ стопанства. Веднѣжъ завинаги, по много съображения, съ този духъ ние трѣбва да скѣсаме. Скѣса ли се съ него, мене ми се струва, че ще можемъ вече леко да свържемъ четиритѣ краища.

К. Николовъ (д. сг): Двата краища.

Б. Павловъ (д): Но докогато той сѣществуватъ, ние до резултати нѣма да дойдемъ.

К. Николовъ (д. сг): Поне двата края да свържемъ, четиритѣ оставете.

Министъръ В. Молловъ: Говори за четиритѣ краища на чергата.

Б. Павловъ (д): Свържемъ ли двата, а четиритѣ не свържемъ, нищо нѣма да излѣзе. Тогава ще излѣзе Христовата политика.

Г. г. народни представители! Тукъ отъ нѣкого се засегна въпросътъ за субсидията, която се предвижда за Народния театръ въ този законопроектъ отъ 8.000.000 л. и, споредъ моето впечатление, като че г. министърътъ на финансите остана обиденъ, схвана го това като единъ упрѣкъ, който се прави нему, като каза: „Че най-после — това бѣше смисълътъ на думитѣ му — азъ не съмъ правилъ това здание“. Безспорно, г. министре.

Министъръ В. Молловъ: Споредъ Вашата теория, да го оставимъ наполовина изкарано.

Б. Павловъ (д): Никой не иска това, г. министре, да го оставимъ наполовина изкарано. Азъ искамъ да кажа друго.

Министъръ В. Молловъ: Работата е тамъ, че отъ 1924 г. досега всички оратори въ Народното събрание все за тази работа приказватъ и въ края на краищата колко време ще приказваме?

Б. Павловъ (д): Г. министре! Като говоря за този кредитъ, не говоря, че Вие сте кривъ и че той не трѣбва да се гласува. Азъ искамъ да кажа нѣщо друго, че се налага по-голѣмъ контролъ отъ страна на държавата въ това учреждение, което се нарича Български народенъ театръ. Азъ съмъ за него, не съмъ противъ него. Искамъ той да просперира, да се развива. Развилъ се той, то значи развила се културата на тази страна. Той е изразъ на тази култура, но когато се касае за срдствата на държавата, срдства, които се даватъ, за да може да сѣществуватъ този театръ, много естествено е, за да могатъ тѣзи срдства да отиватъ по предназначението си по единъ по-целесобразенъ начинъ, за да се харчатъ разумно, налага се една по-голѣма контрола отъ тази, която се прави.

Министъръ В. Молловъ: По-голѣма отъ тази, която правя, никжде нѣма да намѣрите. Работата е тамъ, че не може другояче. Ако мислите да станатъ и азъ контрольоръ! Всичко стѣгамъ.

Б. Павловъ (д): Вие стѣгате, но не зная какъ стѣгатъ тѣзи, които сте изпратили да стѣгатъ. Въпросътъ не е тамъ. Азъ не искамъ да направя упрѣка на Васъ. Напротивъ, заедно съ Васъ се примирявамъ съ положението. Не може, по possumus. Безспорно, трѣбва да помислимъ

и за другото, да не би други денъ да се яви нова субсидия отъ други 8.000.000 л. Това е моята мисълъ.

С. Савовъ (д. сг): Въ София има 9 хиляди души студенти и тѣ трѣбва да отиватъ въ театъра.

Б. Павловъ (д): Г. г. народни представители! Друго, което ми прави впечатление въ законопроекта за този свръхсметенъ кредитъ, това е многото „и прочее, и други“, които четемъ почти подъ всѣки параграфъ, особено въ ония кредити, които интересуватъ Министерството на земледѣлието. Не може динъ бюджетъ, какъвто и да бѣде той, да съдържа въ себе си подобни неясности. Народното събрание трѣбва да знае къде точно ще отиде сумата, която ще гласува и коя нужда ще задоволи тя. Защото въ сжщностъ по параграфитѣ, които съдържатъ думитѣ „и пр.“, сумитѣ ще отидатъ не за ония нужди, които сж посочени преди думитѣ „и пр.“, а ще отидатъ за удовлетворяване на това „и пр.“, което ние не го знаемъ какво е. Не може така да се гласуватъ кредити. Съ тая практика на неясности, на неизвестности, на тъмнота, трѣбва веднѣжъ завинаги да се скжса. Не се ли скжса, това показва друго — че въ сжщностъ Народното събрание не е въ функциитѣ си да контролира кои кредити за какво се изразходватъ. Затова ние въ комисията, безспорно, ще трѣбва да искаме тия „и пр.“, тия „и др.“ да ни се разяснатъ, за да знаемъ какво въ сжщностъ тѣ съдържатъ. Така, напр., по Министерството на земледѣлието освенъ тия „и пр.“, които се съдържатъ въ параграфитѣ, се предвиждатъ кредити и за задоволяване на нужди, които въ сжщностъ въ този размѣръ, въ който се искатъ кредити, за да бждатъ задоволени, не сжществуватъ. Практиката на миналото, която г. министъръ Христовъ, въ качеството си на министъръ на земледѣлието, създава, по начина, по който той управлява, е една практика, която даде, не искамъ да кажа само отрицателни резултати, и не малко, и то само заради това, защото той искаше повече, отколкото животътъ у насъ можеше да погълне. Така, напр., въ параграфъ 43—мѣрки противъ болеститѣ на растенията и пр. — се предвиждатъ 8.414.000 л. Всички ще се съгласите, че тая сума, ако отиде само за мѣрки противъ болеститѣ по растенията, е една грамадна сума. Ако направите справка въ Министерството на земледѣлието какво въ сжщностъ се е изразходвало поминалитѣ години за мѣрки противъ болеститѣ по растенията, ще видите, че това, което иска г. министъръ Христовъ сега, е извънредно много. Но въ този параграфъ има именно едно „и пр.“.

К. Николовъ (д. сг): Но тогава нѣмаше гжсеници.

Б. Павловъ (д): За тия мѣрки противъ болеститѣ по растенията, мене ми се струва, че въ сжщностъ ще отиде по-малка сума, а по-голѣмата сума отъ тия 8.414.000 л. ще отиде за това „и пр.“.

К. Николовъ (д. сг): Тогава отидоха 5.000.000 л. само противъ раличния бръмбаръ.

Б. Павловъ (д): Независимо отъ това, г. г. народни представители, по § 100 се искатъ 6.300.000 л. за доставка на разни земледѣлски семена. За доставката на тия земледѣлски семена у насъ много се е говорило. Но това, което животътъ ни показва, то е, че така, както тѣ се доставляватъ на голѣми количества, нашето земледѣлско стопанство не може да ги погълне. Тѣ се развалятъ, и тия срѣдства, които тукъ гласуваме, се хвърлятъ на вѣтъра, безъ да дадатъ нѣкакъвъ резултатъ. Тоя кредитъ, въ сравнение съ кредититѣ, които сж отпускани досега за сжщата целъ, е грамаденъ. Ако наистина сега съ този свръхсметенъ кредитъ се искатъ 6.300.000 л. за доставка на семена, мене ми се струва, че или г. министъръ Христовъ не си знае смѣтката, или че г. министърътъ на финанситѣ, който безспорно носи отговорности за тоя бюджетъ, не държи оная ножица, която се хвалѣше, че държи. Тръгнали по този пѣтъ, мене ми се струва, че ние нѣма да стигнемъ на добъръ край.

Председателъ: **АЛ. Ц. ЦАНКОВЪ**

Секретаръ: **И. МАНУЛЕВЪ**

Началникъ на Стенографското отдѣление: **Д. АНТОНОВЪ**

Независимо отъ това, иска се 5.000.000 л. кредитъ за укрепяване и пр., поддържане горски разсадници и др. Г. г. народни представители! Тая сума, като се има предъ видъ и сумата, която е гласувана въ редовния бюджетъ за сжщата целъ, е една сума, която не се оправдава нито отъ нуждитѣ, които трѣбва да се задоволятъ, нито отъ възможноститѣ, съ които разполага българската държава. И азъ смѣтамъ, че и по тази сума ще трѣбва г. министърътъ на земледѣлието да се изясни и съ огледъ на неговитѣ изяснения, както г. министърътъ на финанситѣ, така и г. г. народнитѣ представители трѣбва да взематъ съответното становище.

Г. г. народни представители! Пакъ отъ Министерството на земледѣлието се иска една сума отъ 600.000 л. за пѣтни и дневни пари на чиновницитѣ по това министерство. Спрѣха се и други на тая сума. Обаче нека ми прости г. министърътъ на финанситѣ, . . .

Министъръ В. Молловъ: Прощавамъ Ви.

Б. Павловъ (д): . . . ако кажа, че съ тази сума се разващаватъ чиновницитѣ по това министерство.

Министъръ В. Молловъ: Това е друга работа. Азъ не управлявамъ Министерството на земледѣлието.

Б. Павловъ (д): Азъ не знамъ дали г. министърътъ на финанситѣ се интересува въ свръзка съ тая сума какви сж тия пѣтни и дневни. Чиновници, за да видятъ кокошарника въ с. Комщица, трѣбва да похарчатъ повече, отколкото струва самиятъ кокошарникъ. Това е самата действителностъ. И се искатъ 600.000 л. съ извънреденъ кредитъ за пѣтни и дневни! Съ тия пѣтни и дневни, които се даватъ, кой знае защо, можемъ да постигнемъ само обратни резултати на тия, които тукъ преследваме. Съ тия пѣтни и дневни трѣбва веднѣжъ завинаги да се свърши.

С. Савовъ (д. сг): Влизашъ ли въ Комитета за повдигане на селото?

Б. Павловъ (д): Влизамъ.

С. Савовъ (д. сг): Ще дойда на гости съ Васъ тамъ.

Б. Павловъ (д): Тия пѣтни и дневни нѣматъ нищо общо съ този комитетъ, въ който влизамъ. Тия пѣтни и дневни иматъ общо съ кеситѣ на онѣзи, които отиватъ да се разхождатъ, безъ да вършатъ работа. И затова азъ смѣло казахъ, че тази сума служи за разващаване на чиновницитѣ по Министерството на земледѣлието.

Г. г. народни представители! Искатъ се суми за доизкарването на известни постройки. Азъ смѣтамъ, че и къмъ тия суми Народното събрание ще трѣбва да се отнесе малко по-критично. Не казвамъ за всички суми, че не сж необходими. Иска се една сума за доизкарване института при Ветеринарния факултетъ. Азъ смѣтамъ, че този институтъ можеше да бжде доизкаранъ — това ще ни каже г. министърътъ на земледѣлието — и по другъ начинъ. Имало е възможностъ за това, но не знамъ по какви съображения сега се иска кредитъ за доизкарването му.

Въ зависимостъ отъ това какъ ще излѣзе този извънреденъ бюджетъ отъ комисията, партията, отъ която имамъ честта да приказвамъ, може да гласува, но може и да не гласува за него.

Председателстващъ А. Христовъ: Други оратори нѣма записани. Прекратявамъ дебатитѣ.

Утре ще говори г. министърътъ на финанситѣ.

Следващото заседание ще бжде утре, съ сжщия дневенъ редъ, безъ точка трета, която разгледахме днесъ.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 20 ч. 5 м.)

Подпредседателъ: **А. ХРИСТОВЪ**

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е :

Стр.	Стр.
Отпуски, разрешени на народните представители: Тодоръ Кожухаровъ, Вълчо Даскаловъ Вълчовъ, Стефанъ Рясковъ, Петъръ Анастасовъ, Панайотъ Тинчевъ Калчевъ, Никола Стамболиевъ, Никола Андреевъ, Гето Кръстевъ, Боню Кольевъ, Тончо Мечкарски, Георги Поповъ, Милко Бечевъ, Кирко Цвѣтковъ Христовъ и Димитъръ Каранешевъ	българолатинския околийски началникъ. (Съобщение) 1037
1037	Предложение за отстъпване на Министерството на вътрешните работи и народното здраве, отделение за социални грижи, държавното здание, находяще се на ул. „Пансий“ № 91 въ София. (Едно четене — приемане)
Питане отъ народния представител Петъръ Анастасовъ къмъ министра на външните работи и на изповѣданията и министра на вътрешните работи и народното здраве — относно неприлагането на заповѣдта № 289 на Министерството на външните работи и на изповѣданията отъ	1037
	Законопроектъ за извънбюджетенъ (свърхсметенъ) кредитъ по бюджета за 1929/1930 финансова година. (Първо четене — продължение разискванията)
	1039
	Дневенъ редъ за следващото заседание
	1054